

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему

**«Особливості бухгалтерського обліку
матеріальних виробничих запасів в умовах
застосування комп'ютерних технологій»**

Виконав: студент 4 курсу групи ОО-41
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Павлушинський Назар Васильович

Керівник: к.е.н., доцент **Шкроміда В.В.**

Рецензент: к.е.н., доцент **Кушнір О. С.**

Івано-Франківськ – 2024 р.

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Баланюк І.Ф.
(прізвище, ініціали)

“ 29 ” листопада 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА Павлушинського Назара Васильовича

1. Тема роботи: **Особливості бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій**

керівник роботи: к.е.н., доцент Шкроміда Віталій Васильович

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

- дослідити економічну сутність запасів та їх значення для ведення бізнесу;
- описати класифікацію запасів і нормативно-правове регулювання їх обліку;
- розглянути порядок визнання та оцінки матеріально-виробничих запасів підприємства у розрізі вітчизняної та зарубіжної практики;
- висвітлити методику обліку матеріально-виробничих запасів на діючому виробничому підприємстві;
- розглянути методичні особливості обліку матеріально-виробничих запасів на підприємстві;
- розкрити порядок розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності підприємства;
- дослідити етапи цифровізації процесу ведення обліку і формування звітності підприємства у розрізі сучасного стану і перспектив;
- дослідити особливості застосування сучасних програмних продуктів для обліку матеріально-виробничих запасів підприємства будіндустрії.

3. Дата видачі завдання _____ 04.12.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розділ 1. Теоретичні основи обліку матеріально-виробничих запасів підприємства	17.02.2024 р.	
2	Розділ 2. Особливості обліку матеріально-виробничих запасів у ТОВ «Моноліт Смарт Буд»	18.03.2024 р.	
3	Розділ 3. Розвиток інформаційних систем в обліку матеріально-виробничих запасів підприємства будіндустрії	19.04.2024 р.	

Студент

Назар ПАВЛУШИНСЬКИЙ

Керівник роботи

Віталій ШКРОМИДА

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

наукового керівника Шкромиди Віталія Васильовича

на кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

студента групи ОО-41 Павлушинського Назара Васильовича

на тему

«Особливості бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій»

Застосування комп'ютерних технологій дозволяє автоматизувати процеси обліку, що підвищує точність і зменшує ймовірність помилок. Впровадження спеціалізованого програмного забезпечення сприяє швидкому доступу до даних, що є критично важливим для прийняття управлінських рішень. Комп'ютерні системи обліку забезпечують інтеграцію даних з різних підрозділів підприємства, що поліпшує внутрішню координацію та ефективність управління. Таким чином, інноваційні технології в бухгалтерському обліку матеріально-виробничих запасів є важливим чинником для забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Метою даної роботи є вивчення процесу обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій, виявлення основних проблем і розробка рекомендацій щодо їх вирішення для підвищення якості процесу ведення обліку та складання фінансової звітності.

Об'єктом дослідження є процес обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій на прикладі фінансово-господарської діяльності ТОВ «Моноліт Сمارт Буд». Предметом дослідження є організаційні і методичні особливості обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій.

В роботі досліджено теоретичні основи матеріально-виробничих запасів, включаючи її сутність, нормативно-правове регулювання їх обліку та порядок їх оцінки. Детально розглянуті існуючі класифікації запасів з метою належної організації аналітичного обліку. Позитивним у проведеному дослідженні є розглянуті організаційні та методичні особливості обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій. Окрім того, здобувачем на достатньому рівні описано стан і перспективи цифровізації процесу ведення обліку і формування звітності на виробничому підприємстві.

Кваліфікаційна робота Павлушинського Назара Васильовича на тему «Особливості бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій» є завершеним, самостійним дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам щодо таких робіт. Робота може бути допущена до захисту, а її автор допускається до захисту з позитивною оцінкою та присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Науковий керівник,
кандидат економічних наук
доцент кафедри обліку і оподаткування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Шкроміда В.В.

«30» травня 2024 р.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

студента 4-го курсу групи ОО-41

Павлушинського Назара Васильовича

на тему «Особливості бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій»

Актуальність теми. Обрана тема набуває особливої актуальності в контексті цифровізації бізнесу. Застосування сучасних комп'ютерних систем дозволяє автоматизувати облік запасів, знижуючи ризик людських помилок і підвищуючи точність даних. Інтеграція облікових програм з іншими інформаційними системами підприємства забезпечує комплексний підхід до управління ресурсами та спрощує процеси аналізу і планування. Використання технологій штучного інтелекту та великих даних в обліку матеріально-виробничих запасів сприяє оптимізації запасів і зниженню витрат. Таким чином, впровадження комп'ютерних технологій в бухгалтерський облік є ключовим фактором для підвищення ефективності та конкурентоспроможності сучасних підприємств.

Самостійні розробки і пропозиції автора. Автором кваліфікаційного дослідження запропоновано шляхи цифровізації обліково-аналітичних робіт у діяльності ТОВ «Моноліт Смарт Буд».

Практичне значення роботи. Рецензована наукова праця в повній мірі розкриває проблему обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій, теоретичний матеріал може бути використаний у наступних кваліфікаційних дослідженнях, а запропоновані

рекомендації щодо цифровізації діяльності бізнесу можуть бути використані для автоматизації процесу здійснення обліково-аналітичних робіт на підприємстві.

Кваліфікаційна робота Павлушинського Назара Васильовича на тему «Особливості бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій» виконана відповідно до методичних вказівок кафедри обліку і оподаткування, допускається до захисту, а її автор заслуговує на присвоєння першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент,
кандидат економічних наук
доцент кафедри економічної кібернетики
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Кушнір О.С.

«30» травня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Економічна сутність запасів та їх значення для ведення бізнесу	6
1.2. Класифікація запасів і нормативно-правове регулювання їх обліку	11
1.3. Визнання та оцінка матеріально-виробничих запасів підприємства: вітчизняна та зарубіжна практика	16
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»	
2.1. Організація обліку матеріально-виробничих запасів на підприємстві виробництва будівельних матеріалів	22
2.2. Методика обліку матеріально-виробничих запасів на підприємстві будіндустрії	31
2.3. Порядок розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності підприємства	37
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА БУДІНДУСТРІЇ	
3.1. Цифровізація процесу ведення обліку і формування звітності підприємства: стан і перспективи	40
3.2. Особливості застосування сучасних програмних продуктів для обліку матеріально-виробничих запасів підприємства будіндустрії	48
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах динамічного розвитку економіки та зростання обсягів інформації, автоматизація бухгалтерського обліку стає все більш актуальною. Застосування комп'ютерних технологій дозволяє значно полегшити та оптимізувати облік матеріально-виробничих запасів (МВЗ), що є важливою складовою господарської діяльності будь-якого підприємства.

Підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках, а також пожвавлення ділової активності у всіх сферах економіки призвели останніми роками до значного зростання попиту на будівельну продукцію. Факторами, що стримують зростання ефективності будівельного виробництва, є проблеми методики та методології бухгалтерського обліку, системи оподаткування та невідповідність облікової практики міжнародно визнаним принципам.

Будівництво належить до найбільш матеріаломістких галузей економіки. Матеріальні витрати є основним елементом собівартості будівельної продукції, у зв'язку з цим облік матеріально-виробничих запасів займає одне з центральних місць у загальній системі бухгалтерського обліку у будівництві. В умовах ринкової економіки будь-яка будівельна організація прагне отримати максимум прибутку за мінімальних сукупних витрат.

Дослідження теоретичної сутності запасів у бухгалтерському обліку та їх класифікаційне поділ на групи завжди привертало увагу численних науковців, теоретиків, економістів та бухгалтерів. Це зрозуміло, оскільки такі оборотні активи, як запаси, мають важливе місце в структурі активів будь-якого підприємства, і правильна організація їхнього обліку визначає фінансовий результат компанії.

Актуальність обраної теми обумовлена необхідністю адаптації бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів до сучасних викликів та тенденцій, зокрема, широкого застосування комп'ютерних технологій у бухгалтерській сфері. Використання інформаційних систем та програмних

засобів надає можливість автоматизувати процеси обліку, контролю та аналізу запасів, що є актуальним завданням для сучасних підприємств.

Метою даної дипломної роботи є глибокий аналіз особливостей бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів в умовах використання сучасних комп'ютерних технологій.

Для досягнення визначеної мети дипломної роботи передбачається вирішення наступних **завдань**:

- проведення аналізу сучасного стану бухгалтерського обліку матеріально виробничих запасів на підприємствах різних галузей економіки;
- вивчення та систематизація існуючих комп'ютерних технологій, які використовуються для автоматизації бухгалтерського обліку;
- визначення основних проблем та перешкод у процесі впровадження комп'ютеризованого обліку матеріально виробничих запасів;
- розробка пропозицій щодо оптимізації процесу обліку матеріально виробничих запасів з використанням сучасних комп'ютерних технологій;
- проведення емпіричного дослідження шляхом аналізу результатів впровадження розроблених рекомендацій на пілотних підприємствах;
- формулювання висновків та рекомендацій щодо ефективного використання комп'ютерних технологій у бухгалтерському обліку матеріально виробничих запасів для підприємств різних галузей економіки.

Об'єктом дослідження є матеріально-виробничі запаси на підприємстві ТОВ «Моноліт Буд».

Предметом дослідження є вплив застосування комп'ютерних технологій на процес бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів у ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД».

Методи дослідження. Аналіз (проведення детального аналізу сучасного стану бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів в ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» з використанням комп'ютерних технологій). Синтез (об'єднання інформації про використання комп'ютерних технологій у бухгалтерському обліку та аналіз матеріально-виробничих запасів для

визначення оптимальних стратегій). Порівняння (порівняння ефективності та результативності бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів на підприємстві ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» з використанням комп'ютерних технологій та без них. Емпіричні методи (збір та аналіз конкретних даних про використання програмного забезпечення, облікових систем та ефективність їх впровадження на практиці).

Практичне значення одержаних результатів. Отриманні результати дослідження дозволять підприємству ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» вдосконалити стратегії управління запасами. Конкретні рекомендації та висновки забезпечать підприємство інструментами для оптимізації процесу управління запасами, підвищення ефективності та забезпечення фінансової стійкості. Результати також можуть бути використані для розробки стратегій розвитку та планування виробничих потреб на майбутнє, сприяючи загальному успіху підприємства на ринку.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та 5 додатків. У роботі присутні 10 таблиць та 24 рисунки. Загальний обсяг роботи становить 70 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВИБРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність запасів та їх значення для ведення бізнесу

У контексті динамічного розвитку економіки та посилення конкурентоспроможності, ключовим аспектом є оптимізація управління матеріально-технічними запасами. Це вимагає впровадження інноваційних підходів до системи управління ресурсами, зокрема, до виробничих запасів.

Виробничі запаси – це фундамент будь-якої галузі, що забезпечує безперервність виробництва. Вони включають в себе всі необхідні матеріали та товари, які використовуються в процесі виробництва та впливають на вартість кінцевої продукції, а також на загальні результати діяльності компанії [15].

Зміни в ринкових умовах, різноманітність форм власності та економічні реформи в Україні ставлять перед бухгалтерським обліком нові завдання. Облік повинен слугувати надійним інструментом для контролю господарських процесів. Стабільне та ефективне забезпечення підприємства матеріальними ресурсами є вирішальним для успішного розвитку виробництва. Оскільки значна частина витрат підприємства припадає на сировину, матеріали, паливо та напівфабрикати, основним завданням є не лише забезпечення необхідними ресурсами, а й пошук шляхів для їх оптимального використання.

Однією з ключових складових успішного ведення бізнесу є належна кількість запасів, що знаходяться в наявності підприємства. Раціональне використання цих оборотних активів, відповідний контроль за їхнім рухом та точний бухгалтерський облік можуть призвести до позитивного фінансового результату, що є ключовою метою багатьох компаній. Розуміння економічної категорії «запаси» та їх коректного класифікаційного поділу є важливим для ефективного управління цими активами.

Для грамотного ведення обліку запасів на підприємстві важливо розібратися, що представляє собою термін «запаси» та з чого вони складаються. Дослідження цього поняття та його правильна класифікація в групи вимагає відповідності стандартам бухгалтерського обліку, які регулюють цю область на законодавчому рівні в Україні та за кордоном (зокрема, П(С)БО і М(С)БО), а також врахування вчених, науковців і теоретиків.

Термін «запаси» як економічна категорія з'явився у 90-х роках ХХ століття разом із прийняттям Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 та введенням в дію національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [39]. Теоретичні аспекти формування інформації про запаси та її відображення в фінансовій звітності висвітлені в П(С)БО № 9 «Запаси» та М(С)БО № 2 «Запаси» [39].

На рис. 1.1 представлено роз'яснення економічної категорії «запаси» відповідно до вимог П(С)БО № 9 та М(С)БО № 2 з порівняльної перспективи.

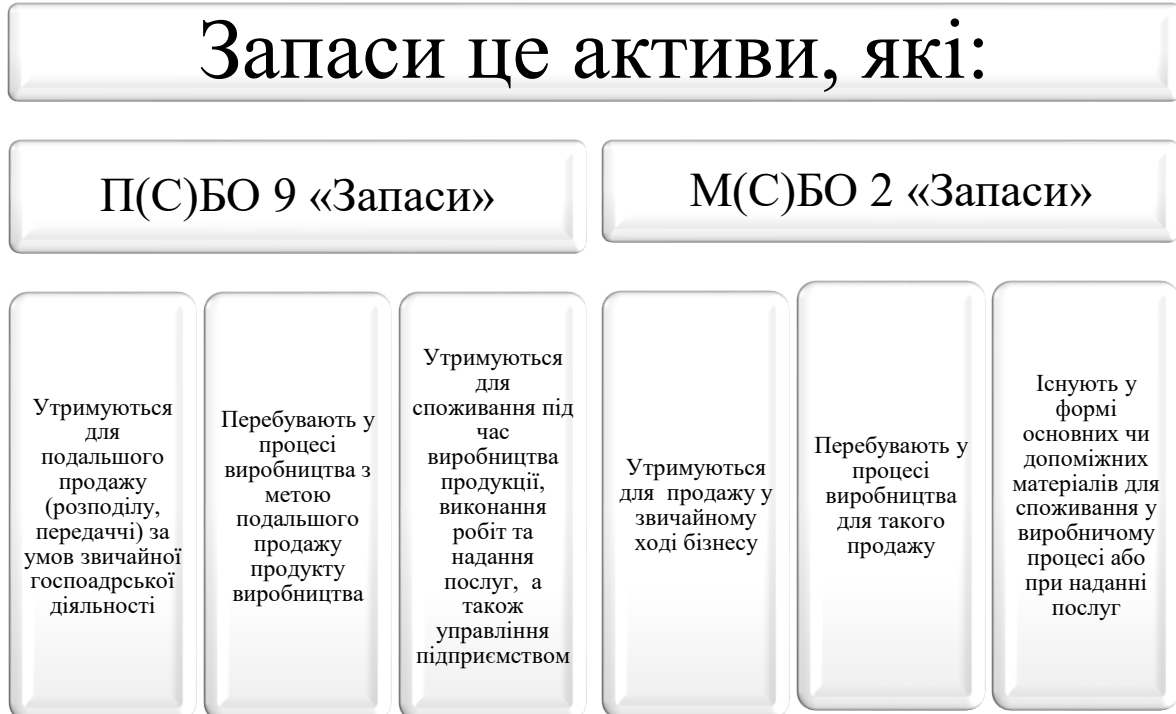

Рис. 1.1. Визначення категорії «запаси» відповідно до П(С)БО № 9 та М(С)БО № 2

Джерело: сформовано автором на основі даних [15]

Отже, економічне розуміння категорії «запаси» виявляється ідентичним як з точки зору національних, так і міжнародних стандартів. Це логічно, оскільки національні положення базуються на міжнародних.

Для глибокого аналізу терміну «запаси» звернемось до наукової літератури, де можна знайти різноманітні тлумачення цього поняття від вчених та економістів. Важливо враховувати, що кожне з цих тлумачень має свої особливості та несе індивідуальний характер. Наприклад, у науковому контексті часто використовується термін «запаси», який замінюється іншими поняттями, такими як «ресурси», «матеріали», «предмети праці», «предмети споживання», «товари» та інші. Проведемо аналіз тлумачень цього терміну в науковому просторі та намагатимемося узагальнити його, пропонуючи найточніше визначення поняття «запаси».

Кузьменко О.М. відзначає, «що для цілей бухгалтерського обліку запаси включають: – сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб; – незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів. Незавершене виробництво на підприємствах, що виконують роботи та надають послуги, складається з витрат на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу; – готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом; – товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу; – малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року» [16].

Переглянемо трактування цього поняття з точки зору вітчизняних авторів, висвітлені у табл. 1.1

Трактування поняття «запаси» наукових джерелах

Автор	Визначення
І.А. Бержанір [4]	Запаси – це частина матеріальних ресурсів підприємства, що включають сировину, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі, паливо, тару, будівельні матеріали, запчастини тощо. Ці ресурси використовуються для виробництва продукції, надають їй якісних характеристик, витрачаються протягом одного виробничого циклу і повністю переносять свою вартість на готову продукцію.
Н.М. Бондаренко А.М. Яресько [5]	Запаси – це активи, які підприємство придбало або виготовило самостійно. Їх утримують для продажу, використання у виробництві, надання послуг, обслуговування виробництва та адміністративних потреб. Запаси повністю споживаються протягом одного операційного циклу.
Н.М. Гудзенко, Ю.В. Гибало [Помилка! Джерело посилання не знайдено.]	Запаси – це частина матеріальних ресурсів, які формують економічні (виробничі) ресурси підприємства. Вони становлять основу продукції, що виготовляється, та сприяють процесу її виготовлення або поліпшують властивості готової продукції.
А.В. Дмитренко І.В. Балабась [11]	Запаси – це сукупність предметів праці, які знаходяться на складі підприємства у вигляді основних та допоміжних матеріалів, палива, запчастин, зворотних відходів, тари тощо. Їх використовують як у виробничому процесі, так і для інших потреб підприємства. Запаси повністю споживаються протягом одного операційного циклу.
Н.І. Коваль [15]	Запаси – це частина групи матеріальних ресурсів, які формують виробничі ресурси підприємства.
О. А. Подолянчук [33]	Запаси є фізичними активами, які знаходяться у обігу та використовуються протягом операційного циклу для виготовлення продукції, товарів, надання послуг або здійснення робіт. Вони також використовуються для задоволення будь-яких господарських або управлінських потреб підприємства.
Л.О. Рубан, Т. І. Яковенко [45]	Запаси відносяться до об'єктів праці, що використовуються одноразово у виробничому процесі, при цьому їх вартість повністю передається на готову продукцію. Не слід ототожнювати поняття «матеріальні ресурси» з запасами, оскільки останні включають лише об'єкти праці. Поняття «матеріальні ресурси» має більший охоплення, а терміни «запаси» та «об'єкти праці» є лише складовою частиною цього поняття.
О. І. Гадзевич, Т. А. Шпатаковська [7]	Запаси є необхідною складовою частиною предметів праці, які приймають участь у процесі виробництва, але ще не були активовані безпосередньо у цьому процесі. Вони використовуються протягом одного виробничого циклу та повністю переносять свою вартість на кінцевий продукт.

Отже, ретельно розглядаючи точки зору сучасних науковців, стає видно, що існує значна різноманітність в трактуванні сутності запасів. Це свідчить про те, що немає (і, ймовірно, не може бути) універсальної класифікації

запасів, яку можна було б застосувати усюди, на будь-якому підприємстві. На наш погляд, незважаючи на те, що наведені визначення авторів різняться й мають важливі відмінності, кожне з них відображає певний аспект і має своє власне місце в системі уявлення про запаси, тим самим взаємодоповнюючи одне одного.

Розуміння сутності запасів має велике значення для успішного ведення бізнесу. Запаси є ключовими активами, які можуть впливати на фінансові результати та ефективність підприємства. Організоване та правильне ведення обліку запасів дозволяє досягти оптимального використання ресурсів, уникнути втрат та забезпечити стійкий фінансовий результат. Крім того, розуміння різних тлумачень та класифікацій запасів дозволяє підприємству враховувати його особливості та вибирати оптимальні стратегії управління запасами відповідно до його конкретної галузі та завдань. Такий підхід до управління запасами є важливим фактором для досягнення конкурентних переваг та забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Таким чином, виробничі запаси відіграють вирішальну роль у функціонуванні підприємств, оскільки вони є життєво важливими для забезпечення безперебійного процесу виробництва. Вони охоплюють широкий спектр предметів, від малоцінних і швидкозношуваних до сировини, основних матеріалів, палива, і навіть покупних компонентів та напівфабрикатів.

Важливо підкреслити, що в кризових умовах української економіки, особливо з урахуванням зниження обсягів виробництва та продажу промислової продукції, зростання пропорції запасів серед оборотних активів є невиправданим. Це свідчить про неефективне використання ресурсів, що має негативний вплив на фінансові показники підприємств. Тому підприємства мають зосередити зусилля на вдосконаленні системи обліку та аналітики виробничих запасів, щоб вирішити цю проблему.

Запаси не лише підтримують роботу підприємства на регулярній основі, але й служать як запобіжник для економічної стабільності. Однак, вони також

вимагають значних інвестицій, особливо в контексті великих промислових підприємств. Точний облік та аналіз виробничих запасів є критичними для визначення прибутковості, фінансової стабільності, ринкової конкурентоспроможності, та загалом, для ефективності діяльності підприємства.

1.2. Класифікація запасів і нормативно-правове регулювання їх обліку

Вважаємо, що поняття «запаси» представляє собою загальний термін, що охоплює матеріальні ресурси, предмети праці, засоби праці, предмети споживання та товари. Це підтверджує тісний зв'язок між цими складовими елементами.

Організація обліку запасів вимагає економічно обгрунтованої класифікації, яка є важливою для ефективної організації складського господарства, проведення аналітичного обліку, нормування, планування, обліку, аналізу та управління запасами на підприємстві.

У національних та міжнародних стандартах, таких як П(С)БО 9 та МСБО 2, подано класифікаційні ознаки запасів, проте міжнародний стандарт не деталізує їх складові. Національний стандарт П(С)БО 9 розширює класифікаційні ознаки, включаючи МШП, поточні біологічні активи, сільськогосподарську та лісову продукцію (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація запасів відповідно МСБО 2 та П(С)БО 9

П(С)БО 9	МСБО 2 (IAS 2 «Inventories»)	Опис
1. Сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби тощо	Основні та допоміжні матеріали (Basic and auxiliary materials)	Матеріали, що використовуються для виробництва готової продукції.
2. Незавершене виробництво	Незавершене виробництво (Work in progress)	Продукція, що знаходиться в процесі обробки, але ще не готова до продажу.

Продовження таблиці 1.2

3. Готова продукція	Готова продукція (Finished goods)	Продукція, що готова до продажу.
4. Товари	Товари (Merchandise)	Продукція, придбана для перепродажу.
5. Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП)	Не розглядаються	Низькоякісні предмети з коротким терміном служби.
6. Поточні біологічні активи, сільськогосподарська продукція та продукція лісового господарства	Не розглядаються	Специфічні активи, що не входять до стандартної класифікації.

Джерело: сформовано автором на основі даних [34]

На підставі аналізу економічної літератури були розглянуті та виділені ключові та суттєві види виробничих запасів для ефективного обліку. Система класифікації враховує наступні аспекти:

1. За функціональною метою у виробництві: основні та допоміжні виробничі запаси.
2. За ступенем ліквідності: ліквідні та неліквідні запаси.
3. За рівнем наявності на підприємстві: нормативні та понаднормативні запаси.
4. За походженням: первинні та вторинні виробничі запаси.
5. Відносно балансу: балансові та позабалансові запаси.

В результаті аналізу ми пропонуємо узагальнену класифікацію запасів, яка об'єднує найконцептуальніші ознаки та види запасів для ефективного управління (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація запасів у бухгалтерському обліку

№ п/п	Класифікаційні групи записів	Вид записів	Характеристика
1	2	3	4
1.	За функціональним призначенням	Виробничі	Забезпечують безперебійну роботу підприємства протягом певного періоду.
		Стратегічні	Створюються для реагування на непередбачувані ситуації або для отримання конкурентної переваги.

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4
2.	За місцем знаходження	Складські	Зберігаються на складах підприємства.
		Транзитні	Перебувають у дорозі з одного місця в інше.
3.	За ступенем готовності до використання	Сировина та матеріали	Використовуються для виготовлення готової продукції.
		Незавершене виробництво	Частина продукції, що знаходиться в процесі обробки.
		Готова продукція	Продукція, готова до продажу.
4.	За формою власності	Власні	Належать підприємству.
		Орендовані	Оренднуються підприємством у сторонніх організацій.
5.	За часом зберігання	Поточні	Використовуються протягом одного операційного циклу.
		Довгострокові	Використовуються протягом декількох операційних циклів.
6.	За вартістю	Низької вартості	Незначна вартість і короткий термін служби.
		Високої вартості	Значна вартість і тривалий термін служби.

Джерело: сформовано автором на основі [34]

Ця класифікація вигідно використовується для внутрішнього обліку та аналізу виробничих запасів на промислових підприємствах. Враховуючи різноманітність категорій та їх взаємозв'язок, вона надає повний огляд з погляду управління запасами та оптимізації виробничих процесів.

Окрім того, важливим є організаційне питання з напрямку обліку запасів, яке можна поділити на кілька основних напрямів, таких як облік заготівлі та придбання матеріалів, кількісний та вартісний облік, наявність та рух на складах, використання у виробництві та реалізація продукції. Це відображає всебічний характер обліку виробничих запасів і визначає його важливість для ефективного управління підприємством.

Правове забезпечення бухгалтерського обліку базується на системі законодавчих та нормативних актів, що регулюють фінансово-господарську діяльність на різних підприємствах. Ця система включає документи, видані Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів, Державним комітетом статистики, Державною фіскальною

службою, Національним банком України та іншими державними органами. Зазначені органи не лише встановлюють об'єкти та методику обліку, але й здійснюють контроль за його правильністю та аудиторською перевіркою [16].

У контексті переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та інтеграції вітчизняної системи в європейський законодавчий простір, розв'язання питань нормативно-правового регулювання у сфері бухгалтерського обліку, зокрема відносно виробничих запасів, стає вкрай актуальним завданням.

У сучасних умовах бухгалтерський облік в Україні переживає кризу, і цю кризу породжують декілька ключових причин. Одна з них полягає у відсутності системного підходу до реформування бухгалтерського обліку. Додатковою проблемою є неповнота змісту Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також значна розрізненість між податковим та бухгалтерським законодавством.

Основною метою нормативно-правового регулювання обліку в Україні є створення єдиної системи правил для всіх суб'єктів господарювання з метою забезпечення послідовності та стандартизації обліку. Не менш важливим завданням є регулювання порядку ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів на підприємствах, що враховується в ряді нормативно-правових документів.

Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні представлено п'ятьма рівнями (рис. 1.2).

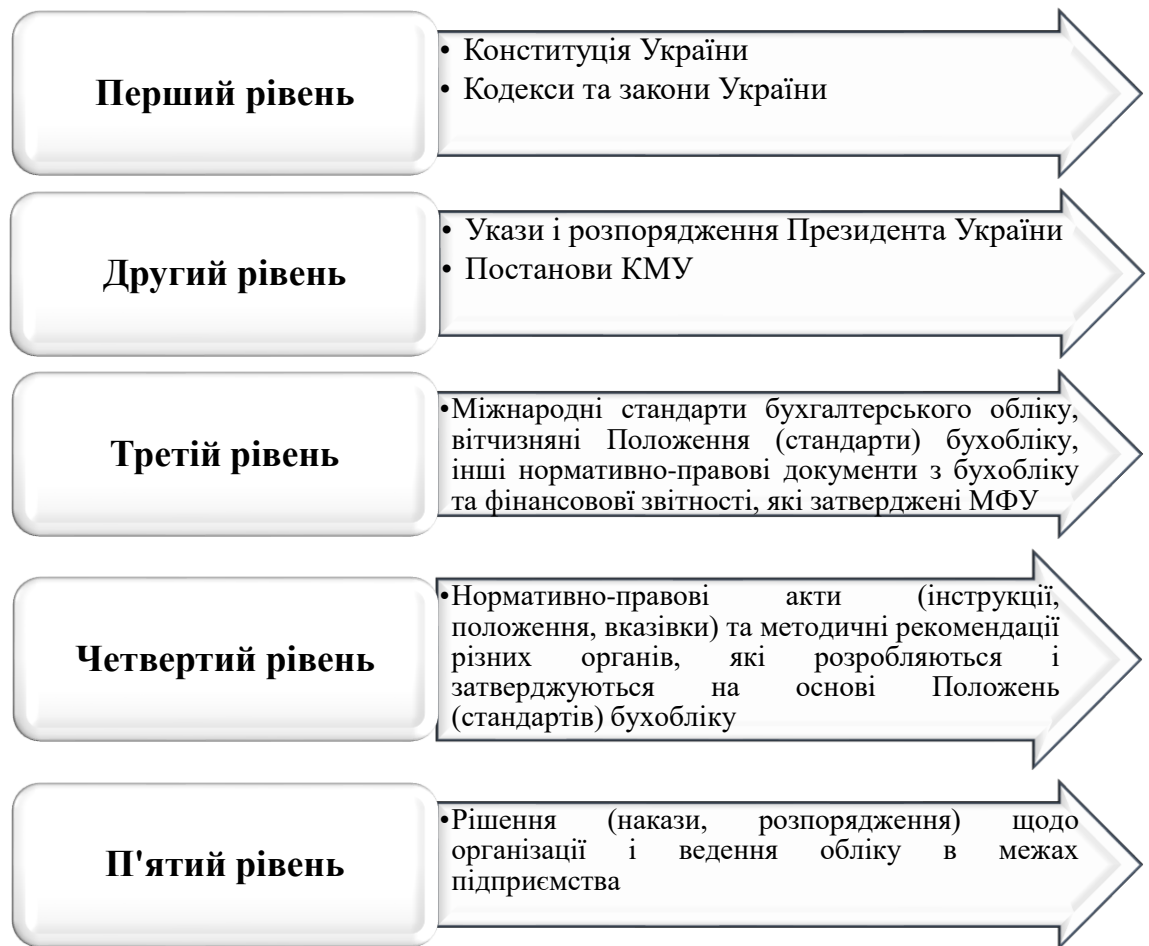

Рис. 1.2. Рівні нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні

Джерело: [34]

Ключовим законом, регулюючим область бухгалтерського обліку, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Цей закон визначає правові принципи регулювання, структуру та проведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності в Україні. Його дія охоплює всі юридичні особи України, незалежно від їх форми власності та організаційно-правової структури, а також включає представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані проводити бухгалтерський облік та складати фінансову звітність. Закон також регулює операції, пов'язані з виконанням державних та місцевих бюджетів, і вимагає складання фінансової звітності про виконання бюджетів відповідно до бюджетного законодавства [39].

Облік матеріально-виробничих запасів має важливе значення для ефективного функціонування підприємства. У Додатку А, представлено нормативно-правове регулювання обліку матеріально-виробничих запасів в Україні.

Узагальнюючи, дотримання нормативно-правових вимог щодо обліку матеріально-виробничих запасів є важливим для забезпечення точності фінансової звітності та ефективного ведення бізнесу.

1.3. Визнання та оцінка матеріально-виробничих запасів підприємства: вітчизняна та зарубіжна практика

Оцінка запасів є важливим елементом формування облікової політики, а принцип обачності відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки він вимагає застосування облікових методів, спрямованих на уникнення завищення оцінки активів та забезпечення точності фінансових результатів підприємства.

Відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, матеріальні цінності у звітному бухгалтерському балансі оцінюються за їхньою мінімальною можливою вартістю. Ця вартість визначається порівнянням фактичної собівартості придбаних запасів із їхніми ринковими цінами на момент складання звітного балансу.

Правильний порядок оцінки запасів також має велике значення для належного бухгалтерського обліку. Згідно з Положенням (стандартом) 9, придбані або вироблені запаси включаються до балансу підприємства за їхньою первинною вартістю. Якщо запаси придбані за плату, то їхня первинна вартість визначається собівартістю, що включає фактичні витрати [34].

Собівартість запасів – це сукупність фактичних витрат, пов'язаних з їх придбанням, заготівлею, доставкою та приведенням до стану, придатного для використання. Її розрахунок та облік мають суттєве значення для точного визначення результатів діяльності та фінансового стану підприємства.

Елементи собівартості запасів включають:

- прями витрати:
 - витрати на придбання – суми, що сплачуються постачальникам згідно з договорами; витрати на інформаційні, посередницькі та інші послуги, пов'язані з пошуком і придбанням.
 - ввізне мито – непрямі податки, пов'язані з придбанням, які не компенсуються підприємству.
 - витрати на доставку – витрати на заготівлю, навантажувально-розвантажувальні роботи, транспортування; витрати на страхування та ризик транспортування.
 - інші прями витрати – витрати на обробку та підвищення якісних характеристик.
 - непрямі витрати – загальновиробничі витрати, розподілені на запаси.

Первісна вартість запасів:

- запаси, придбані за плату – собівартість, визначена згідно з вищеописаними елементами;
- запаси, вироблені власними силами – собівартість, визначена згідно з П(С)БО 16 «Витрати»;
- запаси, внесені до статутного капіталу – справедлива вартість, узгоджена засновниками;
- запаси, отримані безоплатно – справедлива вартість.

Особливості оцінки запасів:

- первісна вартість залишається незмінною, за винятком зниження корисності (ціни) запасів; переоцінки запасів у випадках, передбачених П(С)БО 9;
- методи оцінки вибуття запасів – ідентифікації собівартості одиниці запасів; середньозважена собівартість; собівартість перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативні витрати та ціна продажу.

Метод 1. Оцінка за ідентифікованою собівартістю передбачає, що

кожній одиниці запасів присвоюється конкретна вартість на основі її унікального ідентифікатора або номера. При вибутті запасів із складу або використанні їх у виробництві оцінка проводиться на підставі визначеної ідентифікованої собівартості кожної конкретної одиниці. Цей метод забезпечує максимальну точність в оцінці вартості запасів, оскільки кожен елемент має свою унікальну вартість. Однак він може бути часомісткою та ускладненою у використанні, особливо в умовах великого обсягу ідентифікованих одиниць запасів.

Важливо зазначити, що методи оцінки запасів визначаються індивідуальними особливостями та потребами підприємства, і їх вибір може залежати від специфіки галузі, обсягу виробництва, видів матеріалів та інших факторів.

Метод 2. Оцінка за середньозваженою собівартістю. Передбачає визначення середньої вартості одиниці запасів на основі середньозваженого підрахунку всіх вартостей усіх одиниць запасів, які перебувають на складі або в процесі виробництва.

Для розрахунку середньозваженої собівартості використовується формула:

$$\text{Середньозважена собівартість} = \frac{\sum(\text{Кількість одиниць} \times \text{Вартість одиниці})}{\sum \text{Кількість одиниць}} \quad (2.1)$$

Цей метод дозволяє враховувати коливання вартості запасів і забезпечує простоту розрахунків. Його особливо зручно використовувати в умовах великої кількості однорідних одиниць запасів, коли уніфікація дозволяє визначити середню вартість.

Метод 3. Оцінка за методом ФІФО. Оцінка за методом ФІФО (перший за часом, першим вийшов – First In, First Out) передбачає, що перші отримані або виготовлені одиниці запасів першими вибувають або продаються. У цьому методі вартість запасів визначається на основі вартості тих одиниць, які спожиті або виведені з обігу першими.

Метод ФІФО відділяє вартість старіших запасів від вартості новіших, що відображає реальні умови ведення запасів. Розрахунки виконуються шляхом врахування послідовності надходження або виробництва кожної одиниці запасів.

ФІФО є популярним методом у ситуаціях, де існує велика змінність вартості запасів, і він може бути особливо корисним для бізнесів з оборотними запасами, де кожна партія має свою унікальну вартість.

Метод 4. Метод нормативних затрат. Визначає вартість запасів на основі стандартних чи нормативних затрат, які визначаються передбачуваними умовами виробництва. Цей метод використовує передбачені стандарти для визначення вартості запасів, що споживаються або виводяться з обігу.

У методі нормативних затрат вартість запасів обчислюється на основі припущень щодо середніх чи типових витрат на виробництво конкретного товару чи послуги. Цей метод може бути корисним у випадках, коли умови виробництва регулярно змінюються, і стандартні витрати можуть бути ефективним інструментом для планування вартості запасів.

Метод нормативних затрат дозволяє впроваджувати уніфіковані стандарти для визначення вартості запасів, що може сприяти узгодженню та зрозумінню витрат в організації.

Метод 5. Метод оцінки вибуття запасів за цінами продажу. Базується на визначенні їх вартості через фактичні ціни продажу. За цим методом вартість запасів визначається на основі реальних сум, отриманих від реалізації товарів або послуг.

Вибір оптимального методу оцінки запасів підприємством сприяє підвищенню оборотних коштів та залученню інвестицій, що в кінцевому підсумку дозволяє отримати більше прибутку та узагальнено поліпшити фінансовий стан підприємства. Оцінка запасів на дату балансу при низькому рівні інфляційних і циклічних коливань цін є доцільною при обліку їх вартості за придбанням. Проте, при зростанні щорічного рівня інфляції, яке виражається значними коливаннями цін, облік запасів за вартістю придбання

втрачає об'єктивність у відображенні їх справжньої вартості та економічної цінності як потенційного джерела доходу.

Ринкова вартість товарно-виробничих запасів може змінюватися під впливом науково-технічного прогресу і фактору морального старіння, що враховує різницю між вартістю придбання запасів і їх поточною вартістю [13, с. 230]. Відповідно до П(С)БО 9, у ситуаціях цінової нестабільності, запаси в обліку та звітності оцінюються за меншою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. На практиці можуть виникати дві ситуації [9, с. 320]: первісна вартість запасів перевищує чисту вартість реалізації та первісна вартість запасів менша за чисту вартість реалізації.

Якщо первісна вартість запасів перевищує їх чисту вартість реалізації, різниця включається до витрат звітного періоду. Також списуються вартість зіпсованих або відсутніх запасів. Після визначення осіб, винних у недостачі, сума, що підлягає відшкодуванню, включається до дебіторської заборгованості або інших активів і відображається у доходах звітного періоду [9, с. 321].

Часткове списання вартості запасів до чистої вартості реалізації визнається витратами у тому звітному періоді, в якому відбулася їх переоцінка. Це відображається у статті «Інші операційні витрати» фінансового звіту (ф. № 2 «Звіт про фінансові результати»). Важливо зауважити, що чиста вартість реалізації визначається для кожної одиниці запасів з урахуванням очікуваної ціни продажу та передбачених витрат на виробництво та збут.

В іноземних країнах методи та підходи до оцінки виробничих запасів можуть відрізнятися від тих, що застосовуються в Україні. Основні відмінності можуть бути обумовлені різними підходами до національного обліку та регулятивними вимогами, що стосуються фінансової звітності та облікових стандартів.

У деяких країнах можуть існувати власні національні стандарти бухгалтерського обліку, які відрізняються від міжнародних стандартів. Це може вплинути на методи оцінки виробничих запасів, а також на способи їх

відображення у фінансовій звітності. Різноманітність облікових підходів у різних країнах може створювати виклики для підприємств, що мають ділові операції на міжнародному рівні, оскільки вони повинні відповідати вимогам різних систем обліку. Крім того, регулятивні вимоги, що стосуються бухгалтерської звітності, також можуть відрізнятись в різних країнах. Це може включати в себе різні вимоги до формату та змісту фінансових звітів, а також різний рівень деталізації облікової інформації про виробничі запаси.

У США оцінка запасів ґрунтується на фактичних витратах їх придбання, які фіксуються під час отримання або використання в процесі виробництва. Вартість вимірюється чистою сумою грошових платежів, здійснених у минулому чи запланованому майбутньому при придбанні запасів. Питання включення витрат на доставку до собівартості запасів залишається відкритим. Загальновиробничі, адміністративні та витрати на збут не враховуються у вартості запасів, а включаються лише ті витрати, які споживач вважає частиною вартості товару на момент його придбання. У Польщі запаси оцінюються за цінами придбання, а в випадку неможливості визначення ціни або їх безоплатної передачі, за цінами на схожі чи ідентичні запаси. В Німеччині, Люксембурзі та Франції вартість запасів визначається за меншою з двох величин – собівартістю або ринковою вартістю. Португалія та Іспанія використовують ціни придбання або витрати на виробництво для оцінки запасів. У разі вищої вартості придбання, вони обліковуються за ринковими цінами в Іспанії. У Швейцарії та Італії запаси оцінюються за меншою з двох величин – первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. У США використовується метод ЛФО, де вартість запасів обліковується індивідуально для кожної одиниці. Крім численних методів оцінки запасів також передбачена можливість використання двох систем їх обліку – періодичної та постійної [2, с. 54].

Таким чином, незважаючи на безліч методів визнання та оцінки виробничих запасів, підприємство обирає найпростіший метод, який легко поєднується з нашим законодавством.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»

2.1. Організація обліку матеріально-виробничих запасів на підприємстві виробництва будівельних матеріалів

Матеріально-виробничі запаси становлять значну частину активів будь-якого виробничого підприємства, зокрема тих, що спеціалізуються на виробництві будівельних матеріалів. Їх ефективне управління та облік є необхідними для забезпечення безперебійності виробничого процесу та оптимізації витрат. У контексті постійних змін на ринку будівельних матеріалів та швидкого зростання обсягів будівельних робіт, адекватний облік матеріальних ресурсів стає стратегічно важливим для підтримання конкурентоспроможності підприємства.

Організація системи обліку матеріально-виробничих запасів дозволяє не лише забезпечити необхідність в матеріалах для виробництва, але і оптимізувати їх використання, що відображається на фінансових показниках підприємства.

Дослідження проведено на прикладі фінансово-господарської діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» (далі по тексту ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»). В рамках проведення даного аналізу враховано галузеву приналежність та специфіку роботи досліджуваного підприємства.

ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» є підприємством, що спеціалізується на будівництві та виробництві будівельних матеріалів. Засноване з метою надання якісних та інноваційних рішень у сфері будівництва, компанія активно займається будівництвом житлових та комерційних об'єктів, а також виробництвом будівельних матеріалів, таких як цегла, бетон, сухі суміші тощо. У табл. 2.1 представлено основні види діяльності даного підприємства за КВЕД.

Види діяльності ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» за КВЕД

КВЕД	Назва виду діяльності
41.20	Будівництво житлових і нежитлових будівель
42.11	Будівництво доріг і автострад
42.21	Будівництво трубопроводів
42.91	Будівництво інших споруд
43.12	Оздоблювальні роботи в будівництві
43.21	Електромонтажні роботи
43.22	Монтаж водопровідних, каналізаційних, опалювальних і кондиціонерних систем
43.31	Оштукатурювання, малярні та склярні роботи
43.32	Покрівельні роботи
43.33	Столярні та теслярські роботи
43.34	Монтаж підлог і покриттів для підлоги
43.39	Інші оздоблювальні роботи
43.91	Покрівельні роботи
43.99	Інші спеціалізовані будівельні роботи
71.12	Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії
71.11	Діяльність у сфері архітектури
74.10	Консультавання з питань будівництва
74.90	Інша професійна, наукова та технічна діяльність

Джерело: побудовано автором

Організаційна структура підприємства ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» складається з кількох ключових підрозділів, які спільно забезпечують ефективне функціонування компанії (рис. 2.1). Першим з них є виробничий відділ, який відповідає за виробництво будівельних матеріалів та виконання будівельних робіт. До складу цього відділу можуть входити майстерні з виготовлення конкретних видів матеріалів, а також бригади будівельників.

Другим важливим підрозділом є відділ продажів та маркетингу, який займається збутом готової продукції, пошуком нових клієнтів, рекламою та підтримкою відносин зі старими партнерами.

Третім важливим підрозділом є технічний відділ, який відповідає за технічну підтримку виробництва, контроль якості продукції, а також за впровадження нових технологій та інновацій у виробництво. Та, не менш важливим є відділ бухгалтерії, який здійснює фінансове планування, облік фінансових операцій, складання звітності та виконання інших фінансових

обов'язків. Даний відділ є основою фінансової стійкості та успішності підприємства.

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»

Джерело: побудовано автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Отже, організаційна структура ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» має лінійно-функціональний характер. На чолі підприємства стоїть директор, який здійснює загальне керівництво та несе відповідальність за його діяльність.

Директору підпорядковані: заступник директора з виробництва – відповідає за організацію будівельних робіт; заступник директора з економіки та фінансів – відповідає за фінансово-господарську діяльність підприємства; головний інженер – відповідає за технічну підготовку виробництва; начальник відділу кадрів – відповідає за кадрову роботу та головний бухгалтер – відповідає за бухгалтерський облік та звітність.

У ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» облікова політика визначається як

комплекс обраних методів та підходів до бухгалтерського обліку, який включає в себе процеси первинного реєстрування, оцінки вартості, групування та узагальнення фактів діяльності, враховуючи особливості діяльності ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД».

Формування облікової політики є відповідальністю головного бухгалтера та підлягає затвердженню керівництвом підприємства, при цьому враховуються специфіка та потреби ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД».

Основна мета облікової політики для ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» полягає у вдосконаленні організації та проведенні бухгалтерського обліку, а також у складанні фінансової звітності компанії через визначення та застосування певних методів та процедур обліку. Це досягається через використання процедур формалізації, які включають накази, положення та інші внутрішні документи компанії, а також систему внутрішньої документації (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Формалізація облікової політики підприємства

Документ (група документів)	Склад (характеристика)
Наказ про облікову політику	Документ, що виданий керівником підприємства (або відповідним структурним підрозділом) на основі єдиноначальності, має на меті стандартизувати процедури організації та ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на підприємстві.
Положення про облікову політику	Документ, який установлює систему взаємопов'язаних норм і правил щодо організації та проведення обліку та внутрішнього контролю на підприємстві.
Організаційно-розпорядчі документи	Внутрішні нормативні акти, інструкції, регламенти та стандарти, які визначають принципи ведення обліку або вирішення конкретних господарських ситуацій.
Інша внутрішня документація	Графіки документообігу, робочі плани рахунків, посадові інструкції для працівників обліку, проекти автоматизованого обліку та інші подібні документи.

Джерело: [33]

Для структурування облікової політики будівельного підприємства ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» може бути використане Положення, яке надається у таблиці 2.3.

Положення про облікову політику будівельного підприємства

Назва розділу	Зміст розділу
1. Загальні положення	<ul style="list-style-type: none"> - Назва підприємства, його місцезнаходження; - Форма власності, організаційно-правова форма; - Наявність філій, інших виділених на окремий баланс структурних підрозділів; - Види діяльності відповідно до установчих документів; інші відомості.
2. Організація обліку	<ul style="list-style-type: none"> - Форма організаційної побудови бухгалтерської служби; - Встановлення відповідальності за організацію обліку, порядку призначення (звільнення) головного бухгалтера, облікових працівників; - Права й обов'язки головного бухгалтера, його заступників, облікових працівників (додаток - посадові інструкції); - Чинна нормативна база бухгалтерського обліку підприємства; - Організація внутрішнього контролю, в т. ч. інвентаризаційної роботи (додаток - склад комісії, графік проведення інвентаризації тощо); - Варіант організації управлінського обліку тощо.
3. Методологія обліку	<p>Визначення варіантів ведення обліку за окремими об'єктами. Наприклад, в частині обліку виробничих запасів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визнання запасів активами (з уточненням випадків виведення із складу активів); 2. Порядок обліку ТЗВ, в т. ч. застосування окремого субрахунку; 3. Метод оцінки вибуття запасів; 4. Періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів; 5. Методика розрахунку чистої вартості реалізації запасів на дату балансу; 6. Умови уцінки запасів тощо.
4. Технологія обліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Форма бухгалтерського обліку (додаток - форми облікових реєстрів); 2. Робочий план рахунків (додаток - таблиця рахунків з відповідним рівнем аналітичності); 3. Форми первинних документів (додаток - зразки форм, заповнені згідно з вимогами нормативних документів); 4. Графік документообігу (додаток - документограми, зведені графіки руху документів за напрямками бухгалтерського обліку); 5. Загальний порядок ведення аналітичного обліку; 6. Форми звітності (додаток - зразки форм бухгалтерської звітності з робочими інструкціями щодо їх заповнення); 7. Графік складання та подання звітності (додаток - графік руху носіїв облікової інформації із зазначенням відповідальних осіб); 8. Порядок ведення архіву підприємства; 9. Перелік працівників, які мають право підпису носіїв облікової інформації (додаток - список осіб із зразками підписів); 10. Перелік працівників, які мають право на отримання, зберігання та видачу ТМЦ (додаток - список осіб із зразками підписів) тощо.
5. Інші питання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відповідальність за забезпечення комерційної таємниці; 2. Відповідальність за порушення порядку створення документів та реєстрів обліку; 3. Порядок внесення змін до облікової політики; 4. Організація підвищення кваліфікації бухгалтерів; 5. Застосування нових методів обліку та наукової організації праці бухгалтерів.

Джерело: [7]

Отже, з метою забезпечення єдності в обліковій політиці необхідно, щоб відповідні документи були розповсюджені на всі структурні підрозділи будівельного підприємства. Однак для полегшення управління конкретним підрозділом та врахування його особливостей може бути розроблений окремий регламент (внутрішні правила), до якого включаються лише ті елементи загальної облікової політики підприємства, які є необхідними для встановлення та ведення обліку. Один із важливих аспектів цього процесу - це облік матеріально-виробничих запасів, який вимагає точності та системності для ефективного управління виробничим процесом.

Запаси мають ключове значення для ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД», що діє у будівельній галузі. Вони складають провідну частину активів підприємства та мають велике вплив на визначення собівартості готового об'єкту будівництва. Відомо, що питома вага запасів у собівартості будівельно-монтажних робіт становить від 53 до 60% загальних витрат. Для досягнення ефективності у будівництві важливо економно використовувати та правильно зберігати будівельні матеріали, а також дотримуватися норм їх витрачання. Це безпосередньо впливає на фінансові результати підприємства та його прибуток. Тому, належне відображення запасів у бухгалтерському обліку є надзвичайно важливим аспектом для успішної діяльності ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД».

На підприємстві ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» матеріали використовуються зазвичай від постачальників, замовників на давальницькій основі або виготовляються самостійно. При закупівлі запасів у постачальників їх вартість включає усі витрати, пов'язані з придбанням. Це охоплює суми, сплачені за договором постачальнику, митні збори, транспортно-заготівельні витрати, відсотки за позиками, використаними для закупівлі запасів, витрати на підготовку запасів до використання та інші.

Виробничі запаси належним чином потрапляють на підприємство через різноманітні канали: вони можуть бути придбані за відповідну оплату у постачальників, виготовлені самостійно підприємством, внесені як внесок до

статутного капіталу, отримані безоплатно або обмінені на подібні або різні виробничі запаси. До 17 вересня 2021 року для початкового обліку виробничих запасів використовувалися стандартні первинні документи, такі як М-4 «Прибутковий ордер», М-7 «Акт про приймання матеріалів», М-11 «Накладна вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів» та інші [36].

У будівельних організаціях, зокрема таких як ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» для обліку запасів можуть використовувати облікові ціни. Облікова вартість визначається організацією самостійно, це може бути договірна ціна, середня собівартість запасів за даними минулого періоду, планово розрахована ціна. При обліку матеріалів за обліковими цінами будівельні організації визначають номенклатуру запасів, за якими встановлюються облікові ціни [30].

На підприємстві ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» особлива увага приділяється порядку документообігу з обліку будівельних матеріалів. Це є важливою складовою процесу бухгалтерського обліку матеріалів у будівництві. Для досліджуваного підприємства процес організації первинного обліку запасів розпочинається з відбору форм з альбому, які рекомендує Міністерство статистики України (табл. 2.4) [19].

Таблиця 2.4

**Перелік первинних документів з надходження виробничих запасів у
ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»**

№ з/п	Назва документа	Призначення документа
1	Товарно-транспортна накладна (ф. № 1-ТН)	комбінований документ, що надає наступну інформацію: відомості про вантаж, вантажно-розвантажувальні роботи, інша інформація
2	Рахунок-фактура	розрахунковий документ, що виписується постачальником на ім'я покупця на кожен партію відвантажених запасів
3	Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей	документ є підставою для списання товарно-матеріальних цінностей, для оприбуткування їх підприємством-одержувачем
4	Довіреність (ф. № М-2)	застосовуються для одержання виробничих запасів від постачальника через довірену особу
5	Акт закупки товарно-матеріальних цінностей	застосовується при закупівлі запасів підзвітними особами підприємства

Продовження таблиці 2.4

6	Журнал обліку вантажів, що надійшли	застосовується для реєстрації транспортних документів, пов'язаних з отриманням вантажів та оприбуткуванням їх на склад підприємства
7	Прибутковий ордер (ф. № М-4)	застосовуються для обліку матеріалів, що надходять на підприємство від постачальників або з переробки
8	Акт про приймання матеріалів (ф. № М-7)	документ складається у випадках розбіжностей за кількістю і якістю виробничих запасів, що надійшли, із даними супровідних документів (пред'явлених до оплати) і є підставою для пред'явлення претензій постачальнику й оприбуткування виробничих запасів, що надійшли. Застосовується також у разі приймання запасів, що надійшли без документів

Джерело: [19]

Основні джерела формування матеріально виробничих запасів включають оплату придбання, внесення до статутного капіталу, обмін тощо. Облік придбання запасів залежно від формування транспортно-заготівельних витрат може проводитися трьома способами, один з яких обирається підприємством і фіксується в Наказі про облікову політику.

У ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» облікова номенклатура поточного обліку становить основу для робочого плану рахунків. На підприємстві затверджений єдиний план рахунків, який деталізується відповідно до конкретних потреб управління та особливостей технологічного процесу. При розробці робочого плану рахунків складається систематизований перелік об'єктів поточного обліку, кожному з яких присвоюється порядковий номер відповідно до його категорії. Це дозволяє організувати ефективний облік та контроль за виробничими запасами, включаючи їх надходження, зберігання та вибуття. Належно сформований аналітичний робочий план рахунків для виробничих запасів допомагає приймати управлінські рішення вчасно та уникати пересортиць (табл. 2.5).

**Робочий план рахунків у ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» до рахунка
20 «Виробничі запаси»**

Клас (рахунок)	Група (субрахунок)	Підгрупа (під субрахунок)	Субаналітичні та аналітичні рахунки	Приналежність до аналітичного рахунку
204 Тара і тарні матеріали	204.01 Одноразового використання	204.011 Пакети	204.0121 Пакети поліетиленові	
			204.0122 Пакети паперові	
		204.012 Коробки	204.0121 Коробки полістеролові 0,2 кг	
			204.0122 Коробки картонні 1кг	
	204.02 Багаторазового призначення	204.021 Ящики пластмасові	204.0211 Ящики пластмасові контейнерні 500 кг	
			204.0212 Ящики пластмасові контейнерні 20 кг	
		204.022 Ящики дерев'яні	204.0221 Ящики дерев'яні 10 кг	
			204.0222 Ящики дерев'яні 5 кг	
205 Будівельні матеріали	205.01 Сухі суміші	205.011 Грунтівка	205.0111 Грунтівка фінішна	
			205.0112 Грунтівка стартова	
		205.012 Клей	205.0121 Клей для кераміки 10 кг	
			205.0122 Клей для шпалер 10 кг	
206 Матеріали, передані в переробку				
207 Запасні частини			207.011 Гайки	207.0111 Гайка М8

Джерело: сформовано автором на основі внутрішньої інформації підприємства

Комплектація будівництва необхідними матеріалами у ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» здійснюється за допомогою лімітно-забірних карток форма N M-28, що використовуються для відпуску матеріалів на будівельні об'єкти протягом усього періоду будівництва і знаходяться у виконавця робіт.

На ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» для реєстрації надходження матеріалів від постачальників застосовується видаткова накладна.

Для систематизації і контролю над поставками запасів та виконання розрахунків за їх транспортування автомобільним транспортом, ТОВ

«МОНОЛІТ СМАРТ БУД» користується товарно-транспортною накладною (форма №1-ТН). Цей документ є ключовим у первинній обліковій документації, оскільки містить всю необхідну інформацію про перевезення товарів, обсяги поставок та осіб, відповідальних за їх доставку. Товарно-транспортна накладна використовується для внутрішніх перевезень товарів в межах України.

Для точного обліку та контролю руху матеріальних цінностей всередині ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» використовується накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів. Цей документ виписується у двох примірниках та підписується головним бухгалтером. У разі відпуску матеріальних цінностей господарствам свого підприємства, розташованим за його межами, або стороннім організаціям, накладну-вимогу виписують на основі договорів, нарядів і інших відповідних документів. Перший примірник передається складу як основу для відпуску матеріалів, другий – одержувачеві матеріалів.

З метою забезпечення достовірності бухгалтерського обліку на підприємстві проводиться інвентаризація, шляхом зіставлення з фактичною наявністю майна. Матеріальні запаси при інвентаризації записуються в інвентаризаційний опис (форма № М-21). Цей опис складається при знятті натуральних залишків в товарно-матеріальних цінностей по кожному окремому складу, дільниці, об'єкту, які знаходяться у матеріально відповідальних осіб.

2.2. Методика обліку матеріально-виробничих запасів на підприємстві будіндустрії

На підприємстві будіндустрії, в тому числі і на ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД», методика обліку матеріально-виробничих запасів включає наступні етапи та процедури (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Етапи та процедура методики обліку матеріально-виробничих запасів

Джерело: побудовано автором на основі даних [35]

Для підприємств, таких як ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД», безперервне здійснення виробничого процесу вимагає систематичного надходження виробничих запасів. Надходження виробничих запасів є критичним елементом виробництва, тому налагоджена система матеріально-технічного забезпечення є надзвичайно важливою.

На сьогоднішній день існують кілька способів обліку запасів у бухгалтерії підприємства:

- сортовий підхід – кожен тип запасів фіксується як у натуральному, так і у грошовому виразі. Ця інформація вноситься до картки аналітичного обліку;
- партійний метод – запаси групуються за номенклатурними номерами у партії, і формується склад, на який складаються оборотні відомості у натуральному і грошовому виразі;

- сальдовий підхід – полягає у веденні карток складського обліку, за допомогою яких працівники бухгалтерії регулярно перевіряють дані із складом.

Досліджуване підприємство використовує сортовий метод обліку матеріально-виробничих запасів.

У ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» облік виробничих запасів передбачає докладне документування та відображення на рахунках бухгалтерського обліку всіх операцій з їх надходженням, зберіганням та вибуттям. Це включає в себе записи про придбання матеріалів, їх приймання на склади чи будівельні майданчики, контроль за кількістю та якістю, а також документацію про використання і вибуття матеріалів під час будівельних робіт.

Для ведення обліку виробничих запасів на досліджуваному підприємстві використовується рахунок 20 з однойменною назвою. На цьому рахунку за дебетом 20 «Виробничі запаси», фіксується надходження цих активів на підприємство та їх оцінка. За кредитом рахунку відображаються витрати виробничих запасів на потреби виробництва (будівництва), реалізацію покупцям, їх зниження вартості тощо. Згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків, цей рахунок має дев'ять субрахунків (Додаток Б).

Для ефективного управління запасами в ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» підприємство володіє складськими приміщеннями, обладнаними відповідними засобами, необхідними для обліку та контролю за запасами. Запаси розміщені на складах у відповідності з їхніми категоріями, типами та розмірами, щоб забезпечити швидке їх прийняття, видачу та перевірку. Склади обладнані всіма необхідними вимірювальними приладами та мірною тарою. Облік запасів на складі здійснюється завідувачем складу, який має матеріальну відповідальність, із яким укладається відповідний договір.

Згідно з Інструкцією «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» використовує рахунок 20 «Виробничі запаси» для узагальнення інформації

про рух та наявність запасів. Це стосується сировини, матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин, палива, тари та відходів основного виробництва. Надходження запасів та їх дооцінка відображаються за дебетом, а витрати на виробництво, експлуатацію, будівництво, переробку та інші операції – за кредитом. Наступним етапом дослідження стало проведення аналізу плану рахунків, які використовує досліджуване підприємство.

Господарські операції по надходженню виробничих запасів на ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» представлено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

**Типова кореспонденція рахунків з обліку надходження запасів у
ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»**

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
1	Купівля за оплату запасів господарського призначення у постачальників-платників ПДВ (при наявності податкової накладної).	201, 641	631
2	Купівля за попередню сплату запасів господарського призначення у постачальників-платників ПДВ.	201, 644	631
3	Купівля запасів, котрі не застосовують у господарській діяльності, за плату у постачальників-платників ПДВ.	201	631
4	Надходження виробничих запасів, що застосовуються у господарській діяльності, через підзвітних осіб при одержанні ними авансу	201, 641	372
5	Надходження виробничих запасів, що застосовуються у господарській діяльності через підзвітних осіб без отримання попереднього авансу.	20, 641	685
6	Купівля виробничих запасів у приватних (фізичних) осіб - нерезидента - не суб'єкта підприємницької діяльності через підзвітних осіб при одержанні авансу.	20	372, 641
7	Безоплатне одержання виробничих запасів.	20	719
8	Одержання виробничих запасів як внесок до зареєстрованого капіталу	20	40,46
9	Оприбуткування матеріалів від ліквідації основних засобів та списання малоцінних необоротних активів	20	746

Джерело: складено автором на основі даних [19]

На складі ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» ведеться аналітичний облік виробничих запасів з використанням карток складського обліку, які

знаходяться у картотеці за технічним групуванням виробничих запасів відповідно до номенклатурно-цінового класифікатора. На основі залишків на початок місяця, які відображаються для кожного номенклатурного номеру у картках складського обліку, формуються відомості обліку залишків запасів (або сальдові відомості), які використовуються для зіставлення даних аналітичного та синтетичного обліку виробничих запасів. Для узагальнення та обліку інформації про переміщення та наявність швидкозношуваних та малоцінних предметів, які належать підприємству та перебувають на складі, планом рахунків передбачено рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Вибуття запасів відображено на синтетичних рахунках ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» за допомогою відповідних записів, які деталізовано наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Типова кореспонденція рахунків обліку вибуття виробничих запасів на підприємстві ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»

№ з/п	Зміст операції	Дт	Кт
1	Відпуск зі складу виробничих запасів для власних потреб:	23	20
	а) виробництва продукції;	91	20
	б) загальновиробничих потреб;	93	20
	в) забезпечення збуту продукції;	92	20
	г) загальногосподарських потреб;	949	20
	д) утримання об'єктів житлово-комунального господарства;		
	є) капітального будівництва;	15	20
2	Уцінення запасів до чистої вартості реалізації.	946	20
3	Списання запасів, втрачених внаслідок надзвичайних подій.	99	20
4	Списання нестачі запасів:		
	а) на суму балансової вартості;	947	20
	б) на суму, що підлягає відшкодуванню винними особами;	375	716
	в) на суму ПДВ, що підлягає відшкодуванню;	716	641
5	Відпуск запчастин:		
	а) на капітальний ремонт власних основних засобів;	15	207
	б) на капітальний ремонт орендованих основних засобів, коли ремонт здійснюється за рахунок орендаря	15	207
	(у випадку коли капітальний ремонт приводить до поліпшення основних засобів); на поточний ремонт основних засобів.	949	207

Джерело: складено автором на основі даних [19]

Існує ще один метод бухгалтерського обліку, який використовує ТОВ

«МОНОЛІТ СМАРТ БУД» – інвентаризація.

Інвентаризація – це процес систематичної перевірки та оцінки наявних запасів або активів на підприємстві з метою забезпечення їх точності та достовірності в обліку. Цей метод полягає в проведенні фізичного підрахунку та оцінки запасів, які знаходяться на складах або в інших місцях зберігання. Інвентаризація дозволяє перевірити відповідність фактичних запасів кількості та стану, зазначеним у бухгалтерському обліку, та виявити можливі відхилення або недоліки. Вона важлива для забезпечення точності фінансової звітності та контролю за оборотом матеріальних цінностей на підприємстві [44].

Інвентаризація запасів, згідно з Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 [25], проводиться на місцях зберігання та окремо за матеріально відповідальними особами. Під час інвентаризації матеріальні запаси фіксуються в інвентаризаційних описах за їх найменуванням з вказанням номенклатурного номера (якщо є), виду, групи, сорту, одиниці виміру, ціни, суми та кількості, фактично встановлених на дату інвентаризації, а також за даними бухгалтерського обліку.

Малоцінні та швидкозношувані предмети, що обліковуються оперативно, не потребують складання інвентаризаційних описів; їх фактична наявність перевіряється у матеріально відповідальних осіб шляхом порівняння з відомістю оперативного обліку. Виявлені при цьому нестачі оформлюються актом.

Під час інвентаризації запасів відбувається перерахунок, важіння або вимірювання предметів наявності за участю інвентаризаційної комісії та матеріально відповідальних осіб. Дані про залишки активів без перевірки їх фактичної наявності в інвентаризаційні описи не включаються. Виявлені під час інвентаризації непридатні або пошкоджені запаси реєструються в окремому інвентаризаційному описі з вказівкою найменування, кількості, причин і характеру пошкодження, пропозиціями щодо знецінення, списання

або можливості використання в господарських цілях.

Результати інвентаризації запасів відображаються в бухгалтерському обліку відповідно до Типової кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219 [26].

Таким чином, методика обліку матеріально-виробничих запасів є важливим інструментом для ефективного управління запасами на підприємстві будіндустрії. Вона допомагає підприємству відстежувати та контролювати свої запаси, що в свою чергу допомагає оптимізувати витрати та підвищити ефективність.

2.3. Порядок розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності підприємства

Методика бухгалтерського обліку запасів, яка є частиною загального процесу бухгалтерського обліку, представляє собою послідовність логічних етапів. Ці етапи відбуваються в строго встановленому порядку і не можуть бути відділені один від одного. В процесі цього відбувається обробка інформаційних даних та узагальнення отриманих результатів у вигляді звітів.

Адекватне документування операцій з запасами впливає на те, щоб в обліку були точно відображені первинна вартість запасів, вартість їх списання під час виробництва або управління діяльністю підприємства. Це також впливає на те, щоб у фінансовій звітності коректно були відображені залишки запасів, що в свою чергу впливає на ефективність контролю за використанням запасів та оперативного управління діяльністю підприємства.

Запаси представлені в Балансі (Звіті про фінансовий стан) підприємства в розділі активу під назвою «Оборотні активи», в рядку 1100, який називається «Запаси». Згідно з чинною формою Балансу, що регламентується НП(С)БО № 1, інформація про запаси має висвітлюватися узагальнено лише за статтею «Запаси», до якої входять виробничі запаси, малоцінні і швидкозношувані

предмети, незавершене виробництво, готова продукція і товари. Однак, це зменшує аналітичні можливості і корисність інформації для користувачів. Проте, як вже було зазначено, підприємства мають можливість вибору щодо включення до звітності деяких статей з переліку додаткових, які наведені в додатку 3 до НП(С)БО № 1, якщо інформація за цією статтею є суттєвою, а оцінку статті можна достовірно визначити [26]. Щодо відображення інформації про запаси, то зазвичай в Балансі (Звіті про фінансовий стан) вписують такі рядки: 1101 «Виробничі запаси», 1102 «Незавершене виробництво», 1103 «Готова продукція», 1104 «Товари». Однак, через необов'язковість широкого представлення зазначеної інформації більшість підприємств не бажає її розкривати, вважаючи це недоцільним.

Виробничі запаси, що надходять на ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД», реєструються матеріально відповідальними особами, такими як завідувачі складами, комірники та інші працівники. Це проводиться на основі товарно-транспортних накладних, рахунків-фактур та інших необхідних документів, а операція оформлюється видатковою накладною.

У табл. 2.8 подано інформацію щодо виробничих запасів у звітності ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»

Таблиця 2.8

**Розкриття інформації щодо виробничих запасів у звітності ТОВ
«МОНОЛІТ СМАРТ БУД»**

Показники	Зміст	Форма	Місцезнаходження
Склад	Перелік видів виробничих запасів	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. № 1)	Розділ I «Активи»
		Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ф. № 2)	Розділ II «Витрати»
		Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5)	Розділ «Пояснення до статті 1101 «Виробничі запаси»
Кількість	Кількість одиниць кожного виду виробничих запасів	Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5)	Розділ «Пояснення до статті 1101 «Виробничі запаси»

Продовження таблиці 2.8

Вартість	Собівартість виробничих запасів	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. № 1)	Розділ I «Активи»
		Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5)	Розділ «Пояснення до статті 1101 «Виробничі запаси»
Методи оцінки	Методи оцінки, що використовуються для визначення вартості виробничих запасів	Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5)	Розділ «Пояснення до статті 1101 «Виробничі запаси»»
Оборотність	Середній оборот виробничих запасів за період	Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5)	Розділ «Пояснення до статті 1101 «Виробничі запаси»
Знецінення	Сума знецінення виробничих запасів	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. № 1)	Розділ I «Активи»
		Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5)	Розділ «Пояснення до статті 1101 «Виробничі запаси»
Резерви	Сума резервів під знецінення виробничих запасів	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. № 1)	Розділ I «Активи»
		Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5)	Розділ «Пояснення до статті 1101 «Виробничі запаси»

Джерело: сформовано автором на основі даних [19,22,39]

Отже, передбачені стандартні звіти, призначені для отримання даних за залишками і оборотами рахунків, субконто за кореспонденцією рахунків у різних розрізах для бухгалтерського та податкового обліку. Перераховані звіти доступні через меню «Звіти». Звіти використовують синтетичні та аналітичні дані бухгалтерського обліку. Будь-який звіт може бути сформований для певного періоду часу.

РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА БУДІНДУСТРІЇ

3.1. Цифровізація процесу ведення обліку і формування звітності підприємства: стан і перспективи

Динамічний процес цифровізації ведення обліку та формування звітності на підприємствах перебуває на постійному розвитку, вносячи значні зміни у спосіб, яким бухгалтерські дані збираються, обробляються та аналізуються. Сучасні технології дозволяють автоматизувати багато процесів, що раніше вимагали значного зусилля від бухгалтерського персоналу.

Стан цифровізації обліку і формування звітності на підприємствах варіюється в залежності від галузі, розміру та технологічної зрілості компанії. Деякі підприємства вже повністю перейшли на цифрові системи обліку, використовуючи програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерських операцій, електронні таблиці та спеціалізовані інформаційні системи для формування звітності.

Дослідження цифровізації в обліку набуває все більшого значення та охоплює широкий спектр теоретичних та практичних аспектів.

Спільник І та Палюх М., зосереджують свою увагу на оцінці поточного стану, визначенні особливостей та перспектив розвитку обліку в сучасних умовах, а також обґрунтовують необхідність створення нової «цифрової облікової парадигми» [46].

Серед актуальних питань облікової практики та теорії вони виокремлюють наступні: використання технології безконтактної ідентифікації активів в обліку, технології блок-чейну, електронного формату звітності, відображення криптоактивів у фінансовій звітності та їх облік.

Дані науковці виокремлюють ряд факторів, що визначають сучасний стан обліку в умовах цифрової економіки, таких як підвищення темпів

розвитку електронного документообороту, поява нових об'єктів обліку (зокрема криптовалюти), та зміна технічних підходів до оброблення облікової інформації.

Позиція Н. Рогової полягає у дослідженні впровадження цифрових можливостей в системи обліку і оподаткування, зокрема у регулюванні використання криптовалюти. Дослідниця висуває власне бачення результативності впровадження цифрових технологій в обліку, наголошуючи на перевагах штучного інтелекту та хмарних обчислень у поліпшенні якості обліку та оптимізації бізнес-процесів [42].

О. Мазіна та В. Олійник зосереджуються на вирішенні проблем, пов'язаних з новими інформаційними технологіями в бухгалтерському обліку в контексті фінансової звітності та впливу цифровізації на стратегічне управління підприємствами під час пандемії COVID-19 [18]. Вони розглядають розвиток питань оцінки в обліку, зазначаючи, що використання сучасних технологій дозволяє підвищити ефективність оцінювання, але нові об'єкти обліку вимагають подальшої розробки.

Пропозиція щодо введення принципу бухгалтерського обліку – креативності – також є досить актуальною. Вона полягає в адаптаційних можливостях персоналу та системи обліку до нових умов, викликаних цифровізацією, глобалізацією та інтеграцією. Однак важливо враховувати, що креативність має більш широке тлумачення і охоплює здатність персоналу приймати нестандартні рішення та імплементувати нові методи в системі обліку для адаптації до змін у бізнес-середовищі.

Впровадження новітніх цифрових технологій в область бухгалтерського обліку впливає як на методологічні аспекти структури бухгалтерського обліку та обробки облікової інформації, так і на технологічні та інформаційні аспекти. Процес реєстрації господарських операцій перейшов на новий рівень. З урахуванням можливостей хмарних технологій, бухгалтер може працювати в будь-якому місці з будь-якого пристрою (який надає доступ до Інтернету) в спеціалізованому програмному забезпеченні, де використовується зворотний

зв'язок в процесі обробки інформації та отримання вхідних документів. Вся інформація вводиться один раз і негайно обробляється.

Технологічний процес обробки даних при використанні сучасного бухгалтерського програмного забезпечення можна поділити на три етапи, на яких розкриваються можливості впровадження новітніх цифрових технологій [3]:

- ✓ збір та реєстрація первинних даних для обробки в програмі. Це включає введення первинних документів в програмне забезпечення;

- ✓ формування господарських операцій, структурування синтетичних та аналітичних облікових записів, заповнення довідників постійною інформацією. На цьому етапі проводиться контроль за введеними даними та їх відображенням в програмі. Незважаючи на те, що використання інформаційних технологій надає системі бухгалтерського обліку контрольні функції, їх використання не гарантує, що дані фінансової звітності достовірно відображають реальний стан справ;

- ✓ отримання результатів за звітний період за запитом користувача. Це можуть бути бухгалтерські довідки, управлінські звіти, регламентована звітність. Запровадження цифровізації в обліково-аналітичні процеси та підвищення якості інформаційних технологій є ключовими чинниками, що сприятимуть розвитку нових методів бухгалтерського обліку. Це, в свою чергу, допоможе гармонізувати ці методи з завданнями обліку.

Канцедал Н.А. наголошує, що цифровізація бухгалтерського обліку не викликає загрози зникнення професії бухгалтера, а навпаки, потребує постійного вдосконалення методів навчання у закладах вищої освіти [14].

Сучасні цифрові технології пропонують широкий спектр платформ і програм, серед яких особливе місце займають штучний інтелект та машинне навчання. Ці інструменти можуть бути використані для автоматизації рутинних та структурованих завдань, таких як групування платників податків за певними параметрами податкової дисципліни, планування та організація податкових перевірок та інше. Використання штучного інтелекту для

проведення економічного аналізу та обробки результатів дозволяє бухгалтерам звільнити більше часу для пошуку та реалізації стратегічних та творчих рішень. Цей підхід не лише підвищує ефективність, а й дозволяє фахівцям зосередитися на важливих аспектах діяльності, сприяючи загальному зростанню продуктивності та конкурентоспроможності.

Систематизація обліково-економічної інформації, її аналіз та оцінка ефективності підприємницької діяльності завжди були складними завданнями. Сучасна цифрова система бухгалтерського обліку може надати повну інформацію про наявність та рух активів та зобов'язань підприємства в реальному часі, що можуть відстежувати члени управлінського апарату. Це досягається завдяки єдиній платформі, яка інтегрується з іншими об'єктами бізнесу, дозволяючи автоматизовано збирати та узгоджувати дані без необхідності ручного введення або оновлення інформації.

У контексті цифровізації суб'єкт обліку може розвиватися по кількох напрямках: збереження звичайної організаційної структури з новим розподілом обов'язків відповідно до цілей цифровізації; створення нової організаційної структури з інтегрованими функціональними обов'язками; оптимізація організаційної структури з перерозподілом функцій між іншими підрозділами компанії; формування робочих груп для вирішення конкретних завдань (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Напрямки розвитку цифровізації організаційної структури бухгалтерської служби компанії

Джерело: сформовано автором на основі даних [52]

Серед різноманітних ІТ-технологій особливе місце посідає програмне забезпечення та надійна автоматизована система, що забезпечують точні та об'єктивні результати. Цифрові системи бухгалтерського обліку характеризуються безперервним доступом до бази даних та звітності в реальному часі. Впровадження цифрових інструментів призводить до зміни техніки збору, накопичення та обробки облікової інформації, включаючи хмарне програмне забезпечення для збору та обробки даних у режимі онлайн, автоматичне формування документів та баз даних про стан обладнання та виробничі процеси.

У функціональних бухгалтерських відділах навіть впровадження мінімальної автоматизованої системи обліку сприятиме зменшенню ієрархічних ролей на користь координації та організації, тобто їх функції будуть злиті. Далі буде розширення обов'язків та повна заміна ролі виконавця,

яка буде передана цифровим системам. Важливим аспектом цифровізації облікової інформації є автоматизація збору, обміну, аналізу та використання інформації у електронному форматі, а також створення спільної інформаційної системи для підприємств. Впровадження єдиного електронного формату обміну даними бухгалтерської звітності є стратегічним інструментом гармонізації бухгалтерського обліку, що сприятиме усуненню дублювання даних, підвищенню прозорості та доступності інформації, покращенню достовірності та стандартизації процесів. Використання цифрових технологій у бухгалтерському обліку значно підвищує його ефективність, дозволяючи отримувати необхідні результати за короткий час із застосуванням автоматизованих систем та електронного документообігу [52].

Бухгалтерські автоматизовані системи – це програмне забезпечення, що призначене для комп'ютерної обробки бухгалтерських завдань. Умови функціонування неавтоматизованих систем бухгалтерського обліку базуються на паперових носіях, таких як рахунки, звіти та облікові регістри. Такий підхід є нерациональним та трудомістким, що ускладнює процес роботи. Перехід до цифрових технологій в бухгалтерському обліку призвів до важливих змін. Зокрема, застосування інформаційних технологій дозволяє виконувати аналогічні операції за єдиною схемою, мінімізуючи випадкові помилки, що характерні для ручної обробки даних. Поділ функцій, передбачений цифровими технологіями, дозволяє автоматизованим системам виконувати процедури внутрішнього контролю, що раніше виконувалися різними фахівцями. Проте це також може створювати потенційні можливості для помилок, оскільки цифрові системи більш відкриті для несанкціонованого доступу. Успішна цифровізація бухгалтерського обліку можлива завдяки впровадженню нових концепцій обробки та передачі економічної інформації, таких як облік у реальному часі, електронний обмін даними, розширені можливості опрацювання звітності різних сфер бізнесу, хмарні технології, штучний інтелект, аналіз BigData та використання блокчейн-технологій. Потенціал цих технологій може призвести до трансформаційних змін у

бухгалтерському обліку, підвищуючи його ефективність та значення для управлінських процесів [52].

Враховуючи вищевикладене та інформацію на рис. 3.2. очевидно, що цифровізація суттєво впливає на модернізацію як систем управління підприємством, так і систем бухгалтерського обліку. Цей вплив створює нові виклики у сфері електронних комунікацій та вимагає розробки стратегій протистояння кіберзагрозам, моделювання цифрових стратегій підприємства, перегляду бізнес-процесів та впровадження діджиталізації. Такий підхід не лише адаптує підприємство до нових вимог цифрової епохи, але й забезпечує його конкурентоспроможність та ефективність в умовах швидко змінюючогося ринку.

Рис. 3.2. Структура взаємодії цифровізації систем управління та бухгалтерського обліку підприємства

Джерело: сформовано автором на основі даних [48]

Процес цифровізації суттєво впливає на діяльність та розвиток підприємств у сучасних умовах. Очевидним є необхідність для суб'єктів

господарювання вдосконалювати власні стратегії розвитку, зокрема, зосереджуючи увагу на цифровізації. Це передбачає комплексне розглядання питань, пов'язаних з переосмисленням філософії бізнесу, оскільки формат та організація підприємницької діяльності зазнають значних змін.

На рис. 3.3 представлено характеристику якісних вимог до системи бухгалтерського обліку в умовах цифровізації.

Рис. 3.2. Якісні вимоги до системи бухгалтерського обліку в умовах цифровізації

Джерело: сформовано автором на основі даних [48]

Одним із важливих аспектів є модернізація системи бухгалтерського

обліку. В цьому контексті важливими є поліпшення системи матеріально-технічної підтримки бухгалтерського обліку, розширення інтерфейсів з зовнішніми системами, використання сучасних цифрових можливостей, розробка системи консолідації інформації та використання цифрової візуалізації (включаючи облікову). Необхідно також навчити працівників, зокрема бухгалтерів, сучасним цифровим навичкам.

Особлива увага повинна бути приділена узгодженню законодавчих питань, пов'язаних з процесами цифровізації, наприклад, систематизації вимог щодо забезпечення належної реалізації цифрового підпису та легітимізації інших засобів аутентифікації для фінансових трансакцій та інших цифрових процесів.

Таким чином, сучасні зміни в обліково-економічній практиці наголошують на актуальності теоретичних та практичних питань. Впровадження цифрових технологій у бухгалтерський облік відображається на всіх етапах обробки обліково-аналітичної та економічної інформації, що робить трансформацію бухгалтерського обліку відповідно до нових потреб сучасності необхідним етапом його розвитку.

3.2. Особливості застосування сучасних програмних продуктів для обліку матеріально-виробничих запасів підприємства будіндустрії

У теперішній час багато підприємств використовують автоматизовані системи для ведення бухгалтерського обліку. Однак, деякі з програмних продуктів, згаданих у указі Президента України «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», наразі заборонені для державних закупівель товарів, послуг, робіт та використання державними підприємствами, установами і організаціями України.

Підприємство ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД», використовує сучасне програмне забезпечення для обліку матеріально-виробничих запасів «BAS

Бухгалтерія», що є якісною альтернативою 1С:Підприємство в Україні.

BAS Бухгалтерія – це новий продукт, який призначений для вирішення широкого спектру завдань, що стоять перед бухгалтерською службою організації. Програма надає максимальний комфорт та зручність у використанні, маючи оптимізований інтерфейс користувача і можливість роботи віддалено, а також можливість самостійної настройки форм документів і журналів.

«BAS Бухгалтерія» є ефективним і зручним інструментом для автоматизації бухгалтерського та податкового обліку в підприємствах будівельної галузі, таких як ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД». Особливості та переваги цього програмного забезпечення можна висвітлити таким чином [49]:

1. *Простий і зрозумілий інтерфейс.* «BAS Бухгалтерія» має інтуїтивно зрозумілий і простий інтерфейс, що спрощує процес введення та обробки даних про матеріально-виробничі запаси.

2. *Можливість організації віддаленої роботи.* Враховуючи сучасні тенденції в розвитку робочих процесів, програма дозволяє здійснювати роботу з будь-якого місця, що дуже актуально, зокрема, для будівельних підприємств, де можуть вимагатися віддалені робочі місця.

3. *Настроюваність.* Програмне забезпечення надає можливість налаштування форм та журналів обліку відповідно до потреб конкретного підприємства. Це дозволяє адаптувати систему обліку до специфіки діяльності ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» та забезпечує зручність в роботі.

4. *Підходить для малих і середніх підприємств.* «BAS Бухгалтерія» є ідеальним вибором для малих і середніх підприємств, що дозволяє ефективно вести облік матеріально-виробничих запасів без значних витрат на програмне забезпечення.

Організація електронного обліку запасів у ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» включає в себе ряд важливих кроків для забезпечення ефективного управління складськими ресурсами. Це включає в себе автоматизоване

оформлення операцій, пов'язаних зі зберіганням і переміщенням запасів, а також моніторинг за їхнім рухом та оцінка їхньої вартості.

Надійна інформація про наявність товарно-матеріальних цінностей на складах підприємства має ключове значення для ефективного планування виробничих процесів та оптимізації відділу закупівель. Це дозволяє уникнути зайвих витрат та забезпечує належний рівень запасів для виробництва.

Підприємство ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» має кілька складських підрозділів, налаштування системи складського обліку вимагає додаткових налаштувань для кожного з них. Додавання нового складу вимагає виконання певної послідовності дій через відповідні розділи програми: «Довідники», «Товари і послуги», «Склади». Така система дозволяє ефективно керувати запасами та забезпечує швидкий доступ до потрібної інформації для оптимального управління складськими ресурсами компанії (рис. 3.3).

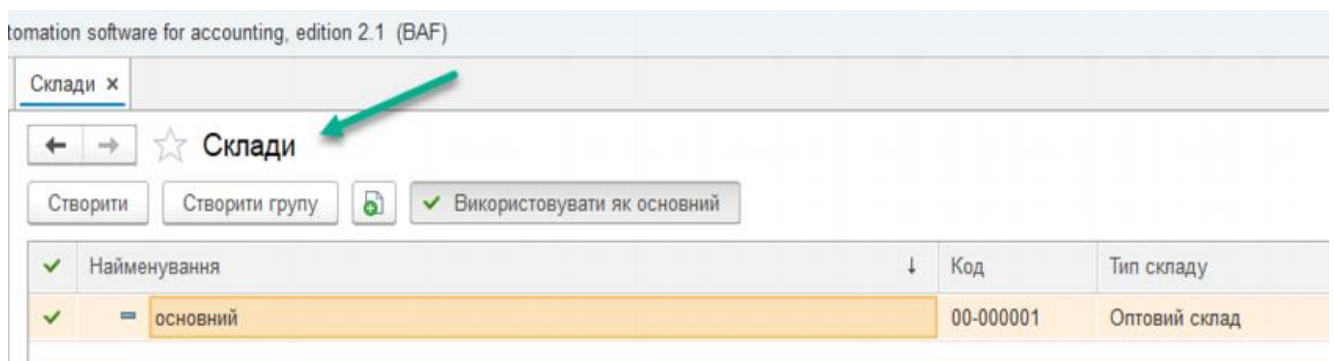

Рис. 3.3. Розміщення довідника «Склади» в програмі «BAS: Бухгалтерія» на підприємстві ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»

Даний Довідник призначений, для складання переліку місць зберігання матеріально-виробничих запасів (основних засобів, нематеріальних активів, матеріалів) підприємства у програмі передбачено використання Довідника «Склади». Для цього необхідно обрати команду «Створити» у меню довідника, ввести інформацію, після чого провести запис і закрити.

Наприклад залишок сировини і матеріалів становить на підприємстві ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» складає 9000 грн. Щоб внести цей залишок у програмі, потрібно (рис. 3.4-3.5):

1. У головному меню перейти до «Початкові залишки» через

«Головне Меню» -> «Головне» -> «Початкові залишки».

2. У вікні «Помічник введення залишків» обрати опцію «Ввести залишки по рахунку».
3. Вибрати рахунок 201 «Сировина і матеріали».
4. Відкрити документ «Введення залишків» (створення) в розділі «Запаси за собівартістю (рах. 201–205)».
5. Натиснути «Додати» і заповнити необхідні реквізити, включаючи рахунок 201 та елемент «Фарба» у Довіднику Номенклатура в папці «Матеріали» з вартістю 9000 грн за статтею витрат «Прямі виробничі витрати крім зворотних відходів».
6. Натиснути «Записати і закрити», щоб завершити процес.

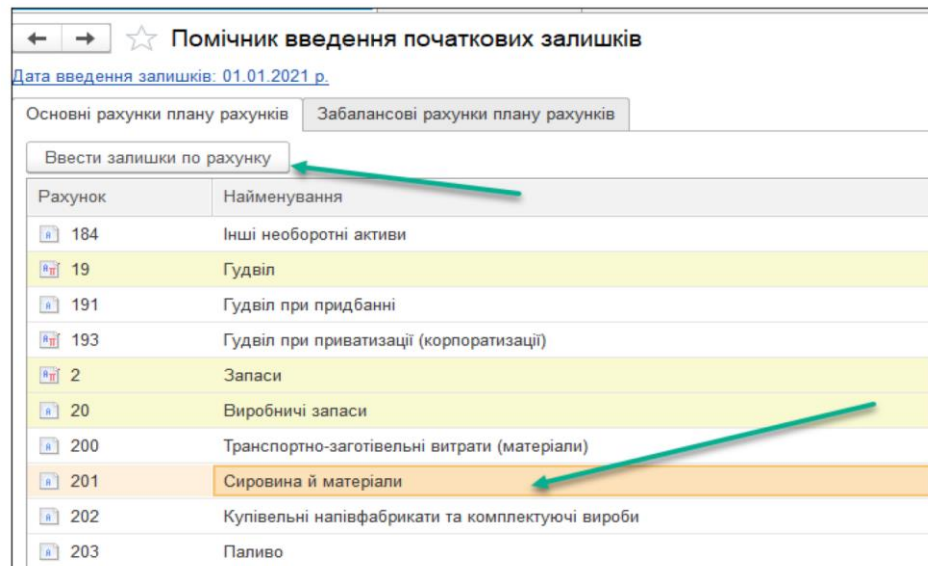

Рис. 3.4. Введення початкових залишків по рах.201 в «BAS Бухгалтерія»

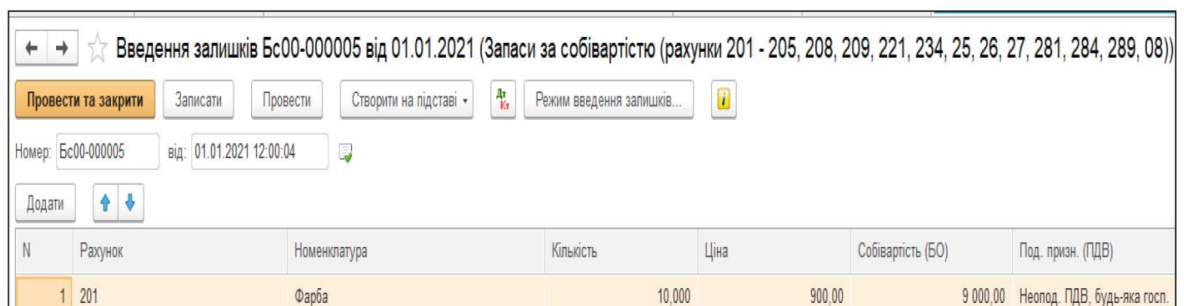

Рис. 3.5. Документ Введення залишків по рах.201 в «BAS Бухгалтерія»

Для проведення та запису документу «Введення залишків» (створення) у програмі, необхідно виконати наступні кроки (рис. 3.6):

1. У головному меню перейти до «Початкові залишки» через «Головне Меню» -> «Головне» -> «Початкові залишки».
2. У вікні «Помічник введення залишків» обрати опцію «Ввести залишки по рахунку».
3. Вибрати рахунок 201 «Сировина і матеріали».
4. Відкрити документ «Введення залишків» (створення) в розділі «Запаси за собівартістю (рах. 201–205)».
5. Заповнити необхідні реквізити, включаючи рахунок 201 та елемент «Фарба» у Довіднику Номенклатура в папці «Матеріали» з вартістю 9000 грн за статтею витрат «Прямі виробничі витрати крім зворотних відходів».
6. Натиснути «Записати і закрити», щоб завершити процес.

Період	Дебет	Крп.:	Под. облік Дт	Кредит
01.01.2021	201		10,000	9 000,00 00
	1 Фарба		Неопод. ПДВ, будь-яка госп.	

Рис. 3.6. Проведення документу Введення залишків по рах. 201 в «BAS Бухгалтерія»

Для створення нового документу в журналі доцільно натиснути кнопку «Надходження» і вибрати вид операції «Покупка, комісія» (рис. 3.7).

← → ☆ Надходження товарів і послуг

Контрагент:

Надходження Завантажити документи з FR

Номер	Вид опе
ДО000000017	Покупка
ДО000000018	Покупка
ДО000000019	Покупка

покупка, комісія
у переробку
об'єкти будівництва
устаткування

Рис. 3.7. Вибір виду операції при створенні документу «Надходження товарів і послуг» у ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»

На рисунку 3.8 наведено електронний документ «Надходження товарів і послуг».

← → Надходження товарів і послуг (створення) (Покупка, комісія) * ⋮ ×

Провести та закрити Записати Провести Створити на підставі Друк Ще ?

Номер: Дата: 11.11.2021 00:00:00 Вид операції: Покупка, комісія

Контрагент: Організація: Наше підприємство

Договір: Склад: Головний склад

Документ розрахунків: [Ціна не включає ПДВ](#)

Товари Послуги Зворотна тара Рахунки розрахунків Додатково

Додати ↑ ↓ Підбір Змінити Ще

N	Номенклатура	Кількість	Од.	К.	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ	% ПДВ	Сума ПДВ	Всього

Всього: 0,00 UAH ПДВ (у т.ч.): 0,00 UAH

Рис. 3.8. Електронний документ «Надходження товарів і послуг»

При створенні документа потрібно заповнити наступні поля (рис. 3.7):

- «Організація» - підприємство, яке придбає запаси.
- «Контрагент» - постачальник.
- «Договір» - інформація про укладений договір з постачальником.
- «Тип цін» - автоматично заповнюється типом цін, визначеним у

договорі з постачальником (тип цін можна змінити, наприклад, натиснувши кнопку «Ціна не включає ПДВ»).

- «Валюта» - валюта, в якій складається документ (валюта автоматично встановлюється відповідно до валюти, зазначеної у договорі).

Рис. 3.8. Заповнення «шапки» документу «Надходження товарів і послуг»

Для реєстрації надходження товарів від постачальника потрібно обрати операцію «Покупка, комісія» у полі «Вид операції», а потім заповнити розділи: «Товари», «Рахунки розрахунків» та «Додатково».

На вкладці «Товари» (рис. 3.9) вказується номенклатура, кількість, ціна, ставка ПДВ, а також рахунок обліку та податкове призначення для кожного товару.

N	Номенклатура	Кількість	Од.	К.	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ	% ПДВ	Сума ПДВ	Всього
1	Заготівля для половів	20,000	шт	1,000	800,00	16 000,00	20%	3 200,00	19 200,00
2	Каркас для крісла-качалки	20,000	шт	1,000	400,00	8 000,00	20%	1 600,00	9 600,00

Всього: 28 800,00 UAH ПДВ (у т.ч.): 4 800,00 UAH

Рис. 3.9. Заповнення закладки «Товари» документу «Надходження товарів і послуг»

Наступним кроком є ставновлення ціни. Ціна встановлюється автоматично при вказівці номенклатури на основі інформації з реєстру «Ціни номенклатури». «Рахунок обліку» та «Податкове призначення ПДВ» автоматично заповнюються при вказівці номенклатури згідно з даними з реєстру «Рахунки обліку номенклатури».

На вкладці «Рахунки розрахунків» (рис. 3.10) вказуються рахунки розрахунків та авансів, а також рахунок обліку податкового кредиту (ПДВ). Усі рахунки обліку автоматично заповнюються із реєстру відомостей «Рахунки обліку розрахунків з контрагентами».

← → Надходження товарів і послуг (створення) (Покупка, комісія) * ☰ ×

Провести та закрити Записати Провести Створити на підставі Друк Ще ?

Номер: Дата: 11.11.2021 00:00:00 Вид операції: Покупка, комісія

Контрагент: ТОВ "МОНОЛІТ СМАРТ БУД" Організація: Наше підприємство

Договір: Договір поставки Склад: Склад №2

Документ розрахунків: Ціна не включає ПДВ

Товари (2) Послуги Зворотна тара **Рахунки розрахунків** Додатково

Рахунок розрахунків:	631	Рахунок ПДВ:	6442
Рахунок розрахунків за авансами:	3711	Рахунок ПДВ підтверджений:	6441
Рахунок розрахунків по тарі:	6851		
Рахунок розрахунків по тарі по авансах:	3711		

Всього: 28 800,00 UAH ПДВ (у т.ч.): 4 800,00 UAH

Рис. 3.10. Закладка «Рахунки розрахунків» документу «Надходження товарів і послуг»

Переглянути сформовані кореспонденції рахунків можна за допомогою кнопки «ДтКт» (рис. 3.11).

← → ☆ Рухи документа: Надходження товарів і послуг ДОО0-000001 від 11.11.2021 12:00:00

Записати і закрити Оновити

Ще ?

Ручне коригування (дозволяє редагування рухів документа)

Бухгалтерський та податковий облік (4) Очікуваний і підтверджений ПДВ придбань (1) Придбання податковий облік (1)

Ще -

Період	Дебет	Кіл.	Под. облік Дт	Кредит	По...	Сума
11.11.2021	201	20,000		631		16 000,00
	1		Опод. ПДВ	ТОВ "МОНОЛІТ СМАРТ БУД"	Оприбутковані ТМЦ	
				Договір поставки		
				Надходження товарів і послуг ДОО0-00000...		
				Склад №2		
11.11.2021	6442			631		3 200,00
	2			ТОВ "МОНОЛІТ СМАРТ БУД"	ПДВ - податковий кредит (товари), перша подія	
				Договір поставки		
				Надходження товарів і послуг ДОО0-00000...		
11.11.2021	201	20,000		631		8 000,00
	3		Опод. ПДВ	ТОВ "МОНОЛІТ СМАРТ БУД"	Оприбутковані ТМЦ	
				Договір поставки		
				Надходження товарів і послуг ДОО0-00000...		

Рис. 3.11. Кореспонденції рахунків за документом «Надходження товарів і послуг»

Найпоширенішим типом переміщення запасів на підприємстві ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» є переміщення з «Оптового складу» на «Роздрібний». Для оформлення цього процесу за допомогою документів необхідно перейти до розділу «Склад» у підрозділі «Переміщення товарів» (рис. 3.12).

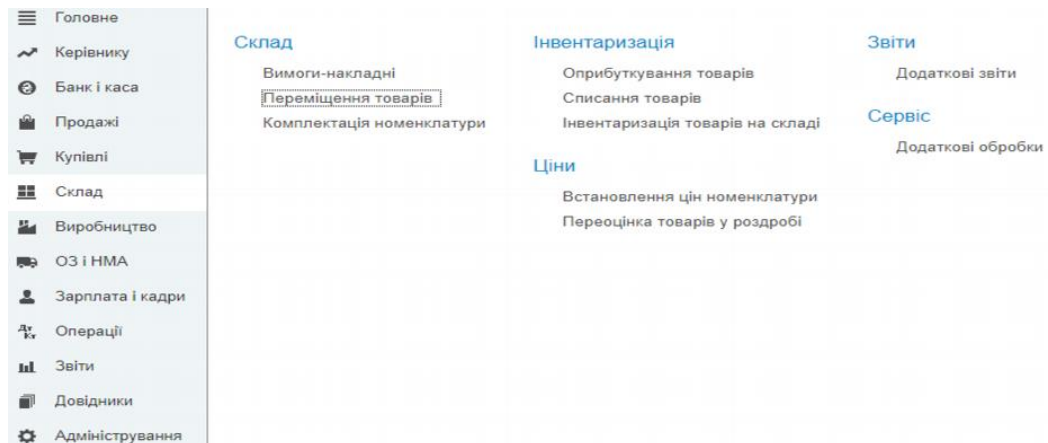

Рис. 3.12. Розміщення журналу документів «Переміщення товарів» в програмі «BAS: Бухгалтерія»

Програма «BAS: Бухгалтерія» спрощує процедуру списання запасів та матеріалів зі складу. Для списання матеріалів у виробництво, необхідно

створити документ «Вимога-накладна». Для оформлення цього документа, користувачу слід перейти до розділу «Склад» і в підрозділі «Склад» обрати опцію «Вимоги-накладні» (рис. 3.13).

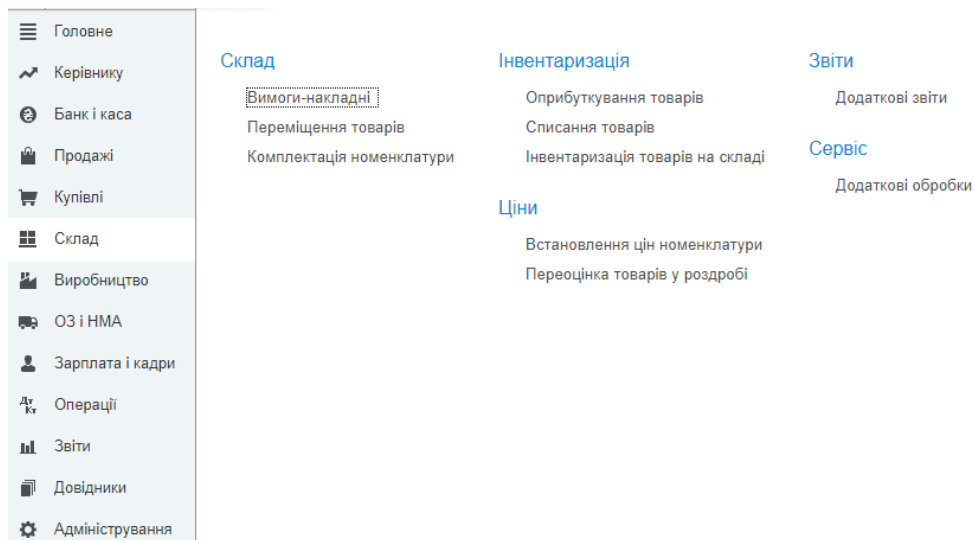

Рис. 3.13. Розміщення журналу документів «Вимоги-накладні» в програмі «BAS: Бухгалтерія»

Щоб здійснити комплектацію (розукомплектацію) запасів, необхідно створити документ «Комплектація номенклатури». Для оформлення цього документа, користувачу слід перейти до розділу «Склад» і в підрозділі «Склад» обрати опцію «Комплектація номенклатури» (рис.3.14).

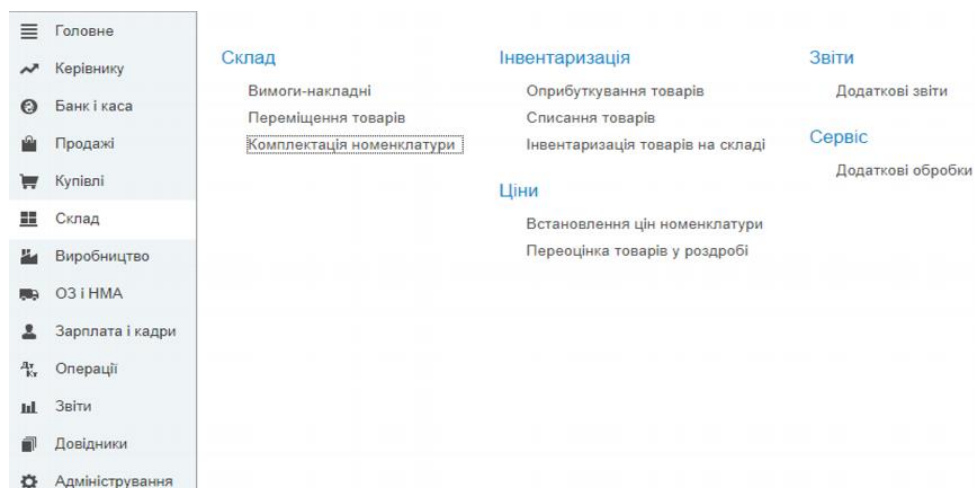

Рис. 3.14. Розміщення журналу документів «Комплектація номенклатури» в програмі «BAS: Бухгалтерія»

Для оприбуткування товарів на складі можна скористатися документом

«Оприбуткування товарів», створення якого можливе через таку комбінацію дій: перейти до розділу «Склад», потім обрати «Інвентаризація» та «Оприбуткування товарів» (рис. 3.15).

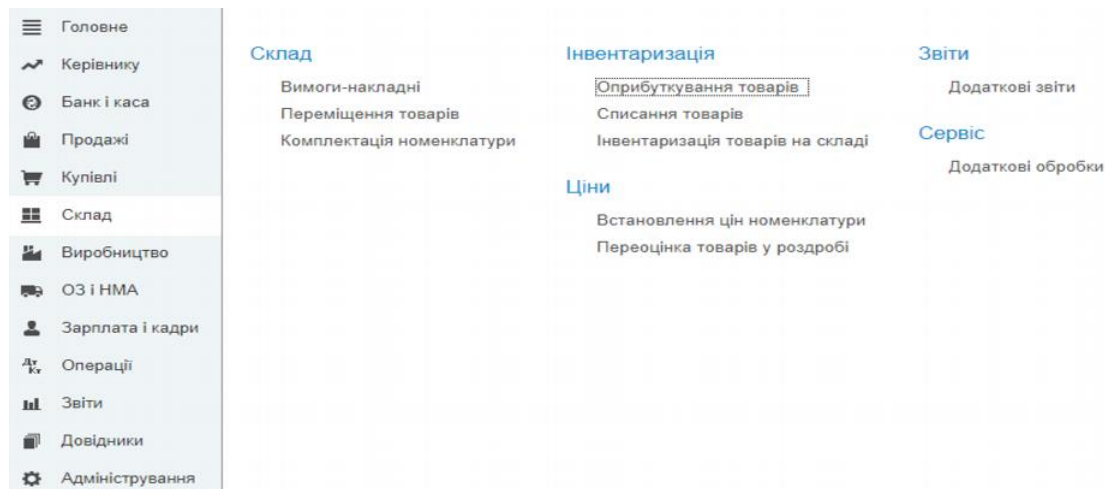

Рис. 3.15. Розміщення журналу документів «Оприбуткування товарів» в програмі «BAS: Бухгалтерія»

Для відображення списання товарів необхідно створити документ «Списання товарів». Це можна зробити, виконавши наступну послідовність дій: перейти до розділу «Склад», обрати «Інвентаризація», а потім «Списання товарів» (рис. 3.16).

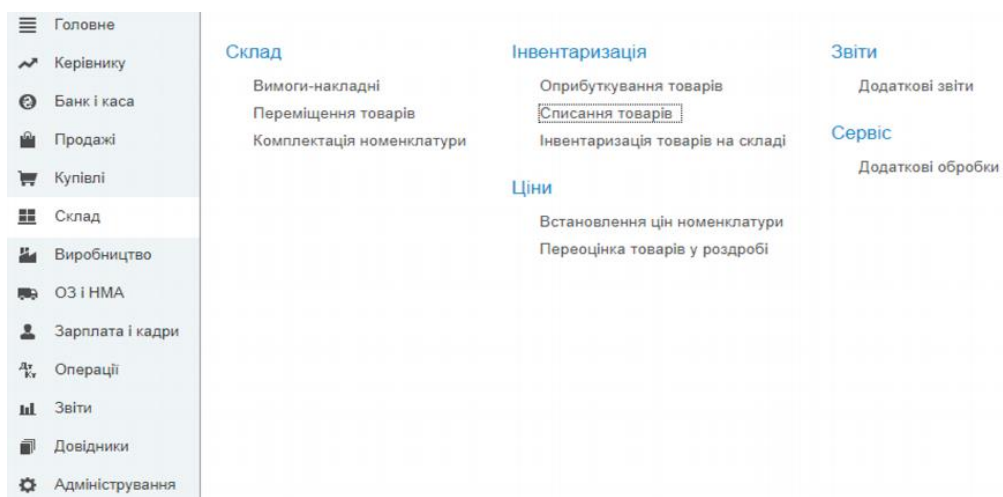

Рис. 3.16. Розміщення журналу документів «Списання товарів» в програмі «BAS: Бухгалтерія»

Відповідно до мети використання запасів на закладці «Рахунки» потрібно вибрати бухгалтерський рахунок для відображення витрат при списанні ТМЦ і статтю витрат (рис. 3.17).

← → Списание товарів (створення) (Товари, продукція) * ⋮ ×

Провести та закрити Записати Провести Акт списання товарів Ще ?

Номер: від: 12.11.2021 00:00:00 Вид операції: Товари, продукція

Склад: Головний склад Організація: Наше підприємство

Інвентаризація:

Товари (3) Зворотна тара Рахунки Комісія

Рахунок списання: 947

Статті витрат: Втрати й нестачі

Рис. 3.17. Варіант заповнення закладки «Рахунки» документу «Списання товарів»

Підсумковий результат наявності та руху запасів на підприємстві можна наочно оцінити в «Оборотно-сальдовій відомості по рахунку 201» (рис. 3.18).

← → ☆ Оборотно-сальдова відомість по рахунку 201 за Листопад 2021 р. ⋮ ⌂

Період: 01.11.2021 – 30.11.2021 Рахунок: 201 Наше підприємство

Сформувати Показати настройки Друк Регістр обліку

Наше підприємство							
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 201 за Листопад 2021 р.							
Рахунок	Показники	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Податк. призн.							
Номенклатура							
Поропон "British Vita Plc"	БО	1 331,70				1 331,70	
	Кіп.	66,000				66,000	
Скоба декоративна меблева	БО	623,72				623,72	
	Кіп.	5 847,000				5 847,000	
Скотч	БО	125,40				125,40	
	Кіп.	29,000				29,000	
Тканина флок	БО	542,36				542,36	
	Кіп.	24,000				24,000	
Трубка д4	БО	788,75				788,75	
	Кіп.	53,000				53,000	
Фарба	БО	21,00				21,00	
	Кіп.	4,000				4,000	
Пропорц. опод. ПДВ	БО	416,43				416,43	
	Кіп.	2 997,000				2 997,000	
Лак декоративний	БО	103,74				103,74	
	Кіп.	19,000				19,000	
Скоба декоративна меблева	БО	312,69				312,69	
	Кіп.	2 978,000				2 978,000	
Разом	БО	6 186,84		38 225,00	24 000,00	20 411,84	
	Кіп.	37 954,600		100,000	55,000	37 999,600	

Рис. 3.18. Сформований звіт «Оборотно-сальдова відомість по рахунку 201» на підприємстві ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД»

Цю звітність можна сформувати як за субрахунками, так і за об'єктами аналітичного обліку з подальшою деталізацією за часовими періодами. Оборотно-сальдова відомість дозволяє вивести розгорнуте сальдо для кожного рівня групування та загального сальдо за рахунком. Стандартний звіт «Аналіз рахунку 201» наведено на рис. 3.19.

Наше підприємство			
Аналіз рахунку 201 за Листопад 2021 р.			
Кор. Рахунок	Показники	Дебет	Кредит
Початкове сальдо	БО	6 186,84	
	Кіл.	37 954,600	
2	БО	12 000,00	24 000,00
	Кіл.	35,000	55,000
20	БО	12 000,00	12 000,00
	Кіл.	35,000	35,000
23	БО		12 000,00
	Кіл.		20,000
6	БО	26 225,00	
	Кіл.	65,000	
63	БО	26 225,00	
	Кіл.	65,000	
Оборот	БО	38 225,00	24 000,00
	Кіл.	100,000	55,000
Кінцеве сальдо	БО	20 411,84	
	Кіл.	37 999,600	

Рис. 3.19. Сформований звіт «Аналіз рахунку 201»

Отже, з впровадженням інформаційно-комп'ютерних технологій у сферу бухгалтерського обліку підприємство ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» зазнає суттєвих змін у порядку відображення господарських операцій у документах та на рахунках.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти обліку матеріально-виробничих запасів на підприємствах будіндустрії, зокрема на прикладі ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД».

Ефективне ведення обліку використання матеріально-виробничих запасів в ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» сприяє виявленню можливостей для зменшення витрат на матеріали. Покращення облікових процедур є необхідним для точної оцінки та реєстрації всіх рухів матеріалів відповідно до вимог законодавства. Для забезпечення ефективного бухгалтерського обліку матеріально-виробничими запасами важливе використання сучасних технологій. Вибір підходящого програмного забезпечення та його належна настройка дозволяють отримувати швидку та інформативну звітність для задоволення поточних і стратегічних потреб управління матеріально-виробничими запасами.

Результати дослідження підтверджують критичне значення обліково-контрольного забезпечення в управлінні матеріально-виробничими запасами. Це пояснюється тим, що через облікові процедури формується ключова управлінська інформація, необхідна для аналізу та прогнозу майбутніх управлінських рішень. Під час періодів дефіциту матеріалів на внутрішньому ринку, особливо в умовах воєнного стану, вимоги керівництва до облікового апарату щодо матеріально-виробничих запасів значно зростають. Це вимагає не лише своєчасного та якісного контролю за їх ефективним використанням, але й систематичного налагодження логістичних зв'язків.

На основі проведеного дослідження обліку виробничих запасів із застосуванням комп'ютерних технологій можна зробити наступні висновки:

1. Запаси в бізнесі є не лише матеріальними ресурсами, але й ключовою складовою його економічної сутності. Вони відображають рівень готовності компанії до задоволення попиту на свою продукцію або послуги. Значення запасів полягає в їх здатності забезпечувати стабільність виробничих

процесів, запобігати затримкам у постачанні та впливати на фінансові результати підприємства. Ефективне управління запасами є важливим аспектом стратегії бізнесу, сприяючи оптимізації витрат і забезпеченню конкурентоспроможності на ринку.

2. Класифікація запасів включає їх розподіл за різними критеріями, такими як стадія виробництва, призначення, природа матеріалів та інші. Це допомагає бізнесу систематизувати та керувати їхнім обігом ефективніше. Нормативно-правове регулювання обліку запасів визначається місцевими та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, які встановлюють правила та процедури, що обов'язково дотримується підприємствами. Це сприяє забезпеченню достовірності та об'єктивності фінансової звітності, а також уніфікує підходи до обліку запасів для врегулювання взаємовідносин зі стейкхолдерами та податковими органами.

3. Визнання та оцінка матеріально-виробничих запасів на підприємстві є ключовим елементом фінансової звітності, і практикується відповідно до вітчизняних та міжнародних стандартів. Вітчизняна практика визначає методику обліку та оцінки запасів з урахуванням законодавства та внутрішніх правил підприємства, зазвичай базуючись на принципах об'єктивності та достовірності. Зарубіжна практика, зокрема в рамках МСФЗ, також надає важливі вказівки щодо визнання, оцінки та документування запасів, зокрема застосування таких методів як FIFO (перші вийшли, перші прийшли) та LIFO (останні вийшли, перші прийшли). Ця міжнародна практика дозволяє підприємствам гармонізувати свої стандарти зі світовими нормами та практиками, що сприяє підвищенню довіри стейкхолдерів та удосконаленню управління запасами.

4. Організація обліку матеріально-виробничих запасів на підприємстві виробництва будівельних матеріалів має свої особливості, оскільки ці матеріали можуть бути різних видів та форм: від сировини до готової продукції. Перш за все, важливо встановити систему класифікації запасів відповідно до їх призначення та стадії виробництва (наприклад,

сировина, напівфабрикати, готова продукція). Далі, облік проводиться за допомогою різних методів, таких як періодичний або постійний інвентаризаційний облік. Важливо також враховувати специфіку обробки та зберігання будівельних матеріалів, оскільки деякі з них можуть підлягати швидкому зносу чи погіршенню у якості залежно від умов зберігання. Така організація обліку дозволяє підприємству ефективно керувати запасами, оптимізувати їх обіг та забезпечувати неперервність виробництва.

5. Методика обліку матеріально-виробничих запасів на підприємстві будівельної промисловості, такого як ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД», включає кілька ключових кроків та процедур. Перш за все, на підприємстві створена система класифікації запасів відповідно до їх призначення та властивостей, розділена на категорії, такі як будівельні матеріали, інструменти, обладнання тощо. Далі, облік запасів проводиться за допомогою програмного забезпечення для складського обліку, що дозволяє точно відстежувати рух матеріалів, контролювати залишки та здійснювати потрібні корективи. Крім того, важливим є регулярне проведення інвентаризації, щоб перевіряти фактичні залишки на складі з обліковими даними.

6. Порядок розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» визначається відповідно до вимог місцевих бухгалтерських стандартів та/або міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Зазвичай, інформація про запаси розкривається в балансі та примітках до фінансових звітів. У балансі запаси відображаються окремим рядком як один з активів підприємства. В примітках до фінансових звітів подається детальна інформація про склад, структуру, методику оцінки та управління запасами.

7. Цифровізація процесу ведення обліку і формування звітності на підприємствах має великий потенціал для покращення ефективності та точності фінансової звітності. Впровадження різноманітних цифрових систем обліку, з використанням програмного забезпечення для автоматизації процесів, дозволяє підприємствам оптимізувати свою діяльність.

8. Застосування сучасних програмних продуктів для обліку матеріально-виробничих запасів на підприємстві ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» виявляється як ключовий елемент оптимізації бухгалтерських процесів у будіндустрії. Використання BAS-бухгалтерії дозволяє автоматизувати ведення обліку, раціоналізувати процеси зберігання та зменшити ризики втрат та неправильного розподілу ресурсів. Зокрема, програмний продукт BAS-бухгалтерії надає можливість контролювати рух запасів в реальному часі, автоматично оновлювати інформацію про залишки та здійснювати швидкий доступ до даних про обіг матеріальних ресурсів. Крім того, він дозволяє відслідковувати рух коштів на закупівлю та зберігання запасів, що сприяє ефективному фінансовому управлінню підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. BAS: Бухгалтерія. URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-mass/bas-accounting>
2. Автоматизація бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів. В.Д. Бондар. «ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ». # 4 (22) 2018. С.11-15. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/538922>
3. Бардаш С. В., Грабчук І. Л. Цифрові технології в сфері бухгалтерського обліку: основні можливості та ризики. Ефективна економіка. 2021. № 9. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9301> (дата звернення: 22.04.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.9.18 .
4. Бержанір І. А., Демченко Т. А., Кістол А. А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів. Економічний простір. 2016. № 107. С. 161-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_107_17
5. Бондаренко Н. М., Яресько А. М. Сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві. Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2014. № 4. С. 273-281. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcndtue_2014_4_43
6. Бондаренко О. М., Тітаренко А. Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 2. С. 63–67. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.63
7. Гадзевич О. І., Шпятиковська Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах. Економіка і суспільство. 2016. № 6. С. 344-388.
8. Гаркуша С. А. Автоматизація облікових процесів: впровадження та переваги роботи системи. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2012. Вип. 4 (52). С. 60-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2012_4_15
9. Голячук Н.В. Інформаційні системи і технології в обліку і аудиті : навч. Посіб. Для студ. Вищ. Навч. Закл. : Луц. Нац. Техн. Ун-т. Луцьк : РВВ ЛНТУ,

2012. 239 с. URL: http://moodle.nati.org.ua/pluginfile.php/38430/mod_resource/content/1/96-1-80.pdf

10. Демченко Тетяна Автоматизація економічних процесів (на прикладі програми «BAS Бухгалтерія»): навч. Посіб. / Тетяна Демченко; МОН України, Уманський держ пед. Ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2022. 185 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/14625>

11. Дмитренко А.В. Економічна сутність поняття виробничі запаси / А.В. Дмитренко, І.В. Балабась // Економіка і регіон. – 2016. - № 2 (57). – С. 149-152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2016_2_24

12. Електронна бухгалтерія: підруч. Для здобувачів вищої освіти / В. Я. Плаксієнко, І. М. Назаренко, К. С. Жадько, С. А. Гаркуша; за ред. В. Я. Плаксієнка. Київ: Центр навч. Літ., 2021. 334 с

13. Електронна бухгалтерія: підручник для здобувачів вищої освіти / В.Я. Плаксієнко, І.М. Назаренко, К.С. Жадько, С.А. Гаркуша / За заг. Редакцією В.Я. Плаксієнка. – Київ: «Центр учбової літератури». 2021. 298 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/11830>

14. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. Accounting and Finance. № 1 (83). 2019. С. 29–34. URL: <http://www.afj.org.ua/ua/article/631>.

15. Коваль Н. І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 7. С. 93-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017_7_11

16. Кузьменко О.М. Сутність виробничих запасів та їх класифікація / О.М. Кузьменко. Економіка АПК. 2010. №4. С. 259-267. 9.

17. Лучко М.Р., Адамик О.В. Інформаційні системи і технології в обліку й аудиті: навчальний посібник. Терноп. Нац. Екон. Ун-т. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 250 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/retrieve/49403/I%D0%A1%D0%9E_%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D1%80_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF.pdf

18. Мазіна О. І., Олійник В. С. Цифровізація як найважливіший інструмент розвитку системи обліку та звітності. URL: <https://www.internauka.com/uploads/public/15916561676404.pdf>.
19. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 10 січ. 2007 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>.
20. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07 груд. 2018 р. № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>.
21. Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку: затв. Наказом МФУ від 29.12.2000 р. № 356. URL: http://uazakon.com/documents/date_v4/pg_gvnwsz.htm.
22. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: затв. Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <http://dtkk.com.ua>.
23. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів: затв. Наказом Міністерства аграрної політики України від 27.09.2007 р. № 701. URL: http://uazakon.com/documents/date_v4/pg_gvnwsz.htm.
24. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, IASB; Список, Стандарт): міжнар. Док. Від 01.01.2012 р. (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
25. Наказ Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 15.04.2024)
26. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://dtkk.com.ua>.
27. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні: норматив.-

практ. Довід. URL: <http://www.interbuh.com.ua>.

28. Норд Г. Л., Белікова В. В. Особливості класифікації виробничих запасів підприємств-виробників будівельних виробів з пластмаси та металу. Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 10. С. 122-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_10_29

29. Огляд конфігурацій BAS. Актив-Софт. URL: <https://aktiv.ua/ua/materials/articles/obzor-konfiguracij-bas>

30. Організація обліку запасів будівельних підприємств. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-3454/>

31. Пікуліна Н. Ю., Шило Л. А. Тенденції розвитку інформаційних технологій, що застосовуються в бухгалтерському обліку, аудиті та внутрішньому контролі. Проблеми економіки транспорту: зб. Наук. Праць Дніпропетровського НУЗТ ім. акад. В. Лазаряна. 2013. Вип. 6. С. 68-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdnuzt_pet_2013_6_11

32. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 лист. 1999 р. № 291, із змінами і доповненнями від 25 верес. 2009 р. № 1125. URL: <http://search.ligazakon.ua>.

33. Подолянчук О. А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 5. С. 88-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2018_5_9

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 20 жовт. 1999 р. № 246. URL: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO9.aspx>.

35. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 24.03.1995 р. № 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

36. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р № 88. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

37. Порядок надання звітності фінансовими компаніями, фінансовими установами – юридичними особами публічного права, довірчими товариствами, а також юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначену законами та нормативно-правовими актами Держфінпослуг або Нацкомфінпослуг можливість надавати послуги з фінансового лізингу : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 27 від 27.01.2004 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0431-04>.
38. Про «Інформацію». Закон України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t265700>
39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV із змінами і доповненнями від 12.05.2011 р. № 3332-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
40. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів: наказ Міністерства статистики України № 193 від 21.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96#Text>.
41. Проблеми обліку виробничих запасів та шляхи їх подолання. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/9042/1/49-54.pdf>
42. Рогова Н. В. Трансформація політики, інструментів і технологій обліку та оподаткування в умовах цифрової економіки. Фінансовий простір. 2020. №. 2 (38). С. 103-116. URL: <https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&hl=uk&cluster=859014870277804233>
43. Роєва О. С. Розвиток управлінського обліку запасів в інформаційному забезпеченні інноваційної діяльності. Центральноросійський науковий вісник. Економічні науки. 2020. Вип. 5(38). С. 273-285. URL: [https://economics.kntu.kr.ua/pdf/5\(38\)/30.pdf](https://economics.kntu.kr.ua/pdf/5(38)/30.pdf)
44. Роєва О., Бойко О. Аналіз забезпеченості підприємства виробничими запасами. Стратегії та інновації: актуальні управлінські практики: матеріали II Міжнар. Наук.-практ. Конф. (13 квіт. 2017 р). Кривий Ріг: Дон. Нац. Ун-т екон.

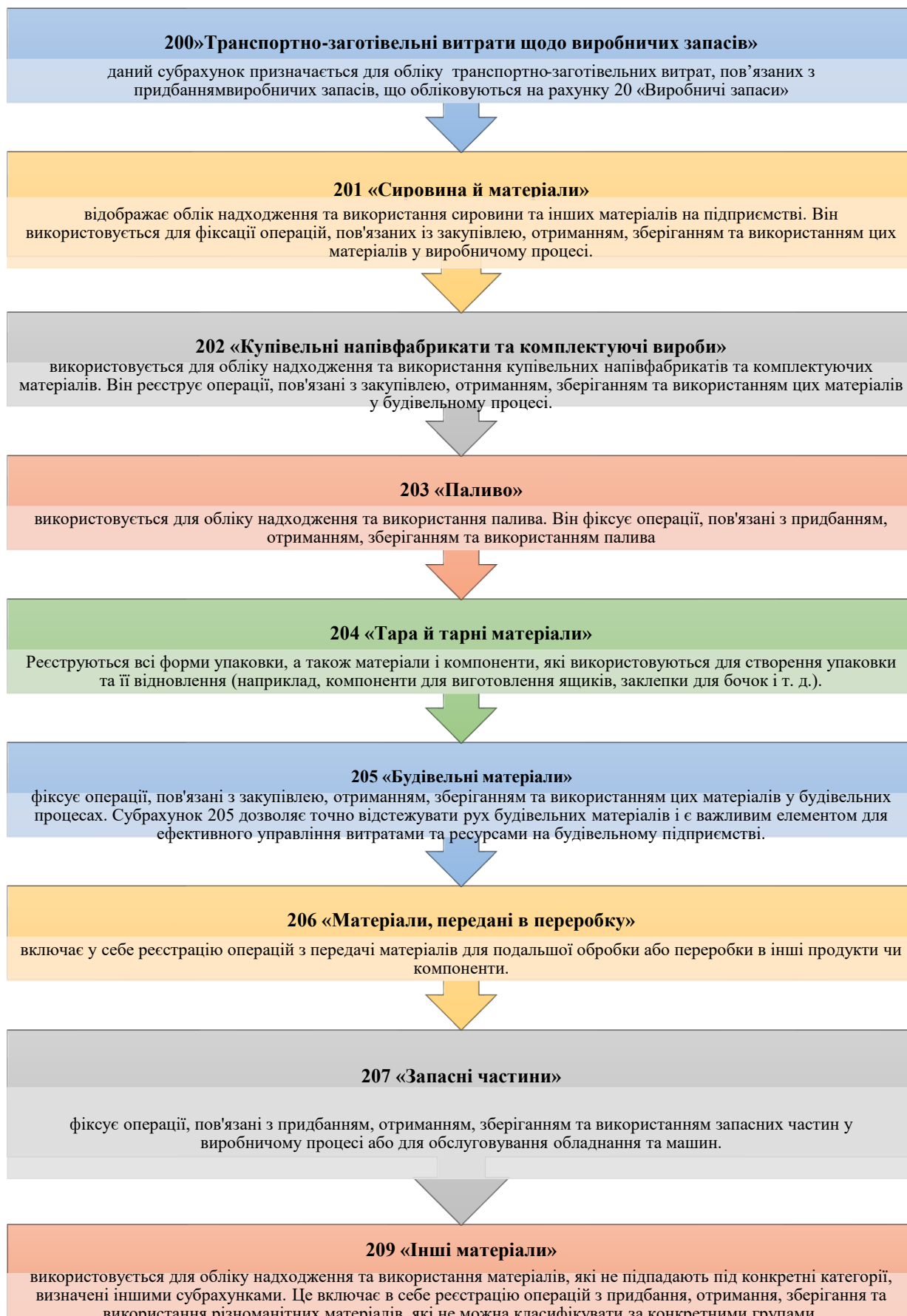
Та торгівлі, 2017. С. 72-74

45. Рубан Л. О., Яковенко Т. І. Економічна сутність поняття виробничих запасів на промисловому підприємстві. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 34. С. 319-324. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/34_2019_ukr/48.pdf
46. Спільник І., Палюх М. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. Вип. 1-2. С. 83-96. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35450/1/394-787-2-PB.pdf>
47. Топ-10 програм для спрощення бухгалтерського обліку. URL: <https://www.mogol-alfa.com.ua/ua/buhgalterski-novini/top-10-program-dlya-sproshennya-buhgalterskogo-obliku/>
48. Цифровізація як вектор модернізації системи бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік як наука. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/8936/1/4.pdf>
49. Шарафєєва Л.Р. Вибір програм автоматизації бухгалтерського обліку для малих і середніх підприємств // Молодий вчений. 2016. № 1 (105). С. 49-52
50. Шкроміда В. В., Василюк М. М., Гнатюк Т. М. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2016. 219 с. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-24>
51. Шкроміда В., Шкроміда Н., Кузишин І. Міжнародні ініціативи розвитку інтегрованої звітності бізнесу. *Сталий розвиток економіки*. Івано-Франківськ, 2017. № 2(49). С. 153-156. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-24>.
52. Шмигель О.Є. Бухгалтерський облік у контексті сучасного розвитку цифрової економіки. Науково-виробничий журнал. ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА – 1'2022. С. 129-134. URL: <http://www.inneco.org/index.php/innecoua/article/view/900>

Нормативно-правове регулювання обліку матеріально-виробничих запасів в Україні

№ з/п	Документ	Питання, що розкривається
1	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси»	Встановлює процедури та критерії для визнання та оцінки запасів підприємств в Україні, які застосовують міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.
2	Податковий кодекс України	Встановлює правила оподаткування податком на додану вартість для виробничих запасів при їх придбанні та реалізації, визначає процедури оцінки виробничих запасів під час їх вибуття та встановлює обмеження на включення вартості виробничих запасів до витрат при обчисленні бази оподаткування податком на прибуток.
3	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає правові основи для регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, включаючи виробничі запаси. Встановлює процедури оформлення первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, а також визначає обов'язки підприємств у проведенні інвентаризації, включаючи відображення залишків виробничих запасів на дату складання балансу
4	Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає цілі, структуру та принципи підготовки фінансової звітності, а також вимоги до визнання та розкриття її складових елементів, зокрема при формуванні інформації про виробничі запаси.
5	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»	Визначає норми та вимоги щодо бухгалтерського обліку та звітності щодо запасів у підприємствах. Цей стандарт встановлює правила визнання запасів на балансі, оцінки їх вартості, включаючи визначення вартості, що включає в себе вартість придбання, виробництва та інших витрат, а також вимоги до їх відображення у фінансовій звітності. НП(С)БО 9 також встановлює процедури.
6	Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку»	Визначає правила та методику ведення бухгалтерського обліку відповідно до стандартів, встановлених в Плані рахунків. Ця інструкція надає детальні пояснення щодо застосування конкретних рахунків, порядку їх ведення та облікової документації.
7	Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку	Надає методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку для відображення та систематизації інформації про виробничі запаси

8	Інструкція «По інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків»	Встановлює процедуру проведення інвентаризації виробничих запасів та основні вимоги до документування результатів цієї інвентаризації.
9	Інструкція «Про порядок реєстрації виданих, повернутих і використаних довіреностей на одержання цінностей»	Встановлює процедуру видачі, повернення та використання довіреностей для отримання виробничих запасів, які використовуються при їх придбанні та доставці на підприємство власними силами.
10	Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинних документів з обліку сировини і матеріалів»	Визначає перелік і форми типових первинних документів, які можуть використовуватися підприємствами для обліку виробничих запасів, а також вказує на порядок їх заповнення з урахуванням обов'язкових реквізитів, що вимагаються до цих документів.
11	Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей	Встановлює спосіб визначення обсягу збитків, що виникають внаслідок крадіжок, втрати або пошкодження (псування) матеріальних цінностей, зокрема виробничих запасів.
12	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі – підприємства) незалежно від їх форм власності (за винятком банків та бюджетних установ). Відсутність цієї методології може ускладнити відображення операцій з обліку запасів. У цих рекомендаціях зокрема визначаються цілі бухгалтерського обліку запасів.

Субрахунки рахунку 20 «Виробничі матеріали»

Характеристика технічних та системних вимог конфігурації комп'ютера

Назва	Характеристика
ВАС: Бухгалтерія	1).процесор – Intel Pentium /i3 /i5 /i7 /i9/Xeon 3000 МГц і вище або аналогічний AMD; 2). оперативна пам'ять – 4Gb; 4) монітор – не менше 22.
ISpro	Для роботи в локальному режимі: 1) операційна система має бути Windows 8.1 або Windows 10; 2) процесор - мінімум Intel Core i5 3 GHz; 3) оперативна пам'ять обсягом не менше 8 Gb; 4) жорсткий диск – не нижче 120 Gb SATA2; 5) операційна система потребує установлення системи NTFS та системи управління базами даних, вільного місця на диску – 20 Gb.
	Для роботи в мережевому режимі: 1) операційна система має бути Windows 2016 Server / Windows 2012 R2 Server / Windows 2012 Server; 2) процесор – мінімум Intel Xeon QuadCore (2,66 GHz/8MB/1333); 3) оперативна пам'ять – не менше 16 Gb; 4) жорсткий диск – 147 Gb SCSI, Raid5, 10000 rpm; 5) пропускна здатність каналу – не нижче 256 Kbit; 6) оперативна пам'ять для операційної системи – мінімум 1024 Мб, для одного користувача – мінімум 128 Мб; 7) файлова система – NTFS; 8) обов'язкове підтримання мережевого протоколу TCP/IP; 9) вільного місця на диску – 80 Gb.
М.Е.Доc	1) операційна система – Windows 10 / Windows Server 2019; 2) процесор з мінімальною тактовою частотою від 2 ГГц; 3) оперативна пам'ять – не менше 2 GB; 4) вільне місце на жорсткому диску – не менше 1,5 GB.
Дебет Плюс	Технічні параметри залежать від кількості робочих місць: 1) операційна система: однокористувацька система та клієнт – Windows (2000/XP/Vista/7/8), Linux (Suse, Ubuntu, Kubuntu, Debian), MacOS; до 3 робочих місць – Windows (2000/XP/Vista/7/8), Windows Server (2003, 2008,2012), 2) Linux (Suse, Ubuntu, Kubuntu, Debian), MacOS; до 10 робочих місць – Windows Server(2003, 2008, 2012), Linux (Suse, Ubuntu, Kubuntu, Debian), MacOS; більше 10 робочих місць – Windows Server(2003, 2008,2012) Enterprise, Linux (Suse, Ubuntu, Kubuntu, Debian), MacOS; 3) процесор: однокористувацька система – Athlon 64, Athlon X2, Pentium D, Core 2 Duo; клієнт – Athlon XP 2000, Intel Pentium IV 2000 MHz; до 3 робочих місць – Athlon X2, Pentium D, Core 2 Duo; до 10 робочих місць – Athlon X3, Phenom X4, Core 2 Quad, i5 750; більше 10 робочих місць – i5, i7, 2xIntel Xeon
Облік SaaS	Автоматизована хмарна бухгалтерська система.
MASTER:	Технічні параметри залежать від кількості користувачів.
Бухгалтерія	Вимоги до сервера: 1) клас процесора: сучасний Intel або AMD з підтримкою 64-розрядної роботи: а) ГГц: для 1 користувача – не менше 2,2; до 5 користувачів – не менше 2,4; до 10 користувачів – не менше 3,0; до 20 користувачів – не

<p>менше 3,2; до 25 користувачів – не менше 3,4; б) Core: до 10 користувачів – не менше 2; більше 10 користувачів – не менше 4;</p> <p>2) тип диску: до 10 користувачів – SATA; більше 10 користувачів – SSD; 3) пам'ять: для 1 користувача – 4 Гб; до 5 користувачів – 8 Гб, до 10 користувачів – 16 Гб, до 20 користувачів – 28 Гб, до 25 користувачів – 32 Гб;</p> <p>3) SQL Server бази даних: до 10 користувачів - вбудований в дистрибутив; більше 10 користувачів - SQL Server2014 /2016/2017 Standart Edition.</p>
--

Фінансова звітність ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» за 2022 р.

Фінансова звітність малого підприємства

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Основні засоби:	1010	32.90	32.20
первісна вартість	1011	34.20	34.20
знос	1012	1.30	2.00
Усього за розділом I	1095	32.90	32.20
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	45.60	44.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		49.30
Гроші та їх еквіваленти	1165	0.10	0.10
Усього за розділом II	1195	45.70	93.40
Баланс	1300	78.60	125.60

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10.00	10.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	0.60	1.10
Усього за розділом I	1495	10.60	11.10
товари, роботи, послуги	1615	24.20	51.00
розрахунками з бюджетом	1620	5.00	0.10
Інші поточні зобов'язання	1690	38.80	63.40
Усього за розділом III	1695	68.00	114.50
Баланс	1900	78.60	125.60

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	157.20	75.90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	155.40	75.40
Інші операційні витрати	2180	1.20	0.30
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	157.20	75.90
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	156.60	75.70
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	0.60	0.20
Податок на прибуток	2300	0.10	0.10
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	0.50	0.10

Фінансова звітність ТОВ «МОНОЛІТ СМАРТ БУД» за 2023 р.

Фінансова звітність малого підприємства

АКТИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Основні засоби:	1010	32.20	31.50
первісна вартість	1011	34.20	34.20
знос	1012	2.00	2.70
Усього за розділом I	1095	32.20	31.50
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	44.00	163.60
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		0.30
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	49.30	227.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	0.10	
Усього за розділом II	1195	93.40	390.90
Баланс	1300	125.60	422.40

ПАСИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10.00	10.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1.10	2.20
Усього за розділом I	1495	11.10	12.20
товари, роботи, послуги	1615	51.00	83.40
розрахунками з бюджетом	1620	0.10	0.20
у тому числі з податку на прибуток	1621		0.20
Інші поточні зобов'язання	1690	63.40	326.60
Усього за розділом III	1695	114.50	410.20
Баланс	1900	125.60	422.40

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	443.20	157.20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	438.80	155.40
Інші операційні витрати	2180	3.10	1.20
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	443.20	157.20
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	441.90	156.60
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1.30	0.60
Податок на прибуток	2300	0.20	0.10